

ÁRSSKÝRSLA 2016

Ársskýrsla 2016

Efnisyfirlit

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS.....	4
STJÓRN OG STARFSFÓLK.....	5
IÐGJÖLD.....	6
LÍFEYRIR.....	9
REKSTUR SJÓÐSINS.....	11
LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA.....	11
ÁHÆTTUSTEFNA OG ÁHÆTTUSTÝRING.....	12
ÞRÓUN FJÁRMÁLAMARKAÐA.....	18
VERÐBRÉFAEIGN.....	22
ÁVÖXTUN.....	23
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA.....	24
FJÁRFESTINGARSTEFNA.....	25
SÉREIGNARDEILD.....	26
STJÓRNARHÁTTAYFIRLÝSING FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	29
HLUTHAFASTEYFNA FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	31
SAMSKIPTA- OG SIÐAREGLUR FYRIR STJÓRN OG STARFSFÓLK FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	32
ÁRSREIKNINGUR 2016.....	35
Áritun óháðs endurskoðanda.....	36
Skýrsla stjórnar Festu lífeyrissjóðs.....	38
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016.....	41
Efnahagsreikningur 31. desember 2016.....	42
Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2016.....	43
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2016.....	44
Skýringar.....	45
Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016.....	64
Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2016.....	65
Deildaskipt yfirlit um sjóðstreymi ársins 2016.....	66
ANNUAL REPORT 2016.....	67
Independent Auditor's Report.....	68
Report of the Board of Directors and Managing Director.....	70
Endorsement by the Board of Directors and Managing Director.....	72
Statement of changes in net assets for pension payments 2016.....	73
Balance sheet as of December 31, 2016.....	74
Statement of Cash Flows 2016.....	75
Statement of Actuarial Position.....	76

Ávarp Stjórnarformanns

Liðið ár var ekki hagfellt fyrir fjárfesta innlendra hlutabréfa, eftir nokkur mjög góð ár þar á undan. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var þokkaleg, en vegna mikillar styrkingar krónu gagnvart helstu gjaldmiðlum varð ávöxtun erlendra eigna slök mæld í krónum. Þrátt fyrir erfitt ár á hlutabréfamörkuðum var ávöxtun sjóðsins jákvæð á árinu. Tryggingafræðileg staða gaf örlítið eftir, en meginástæða þess eru auknar lífslíkur sem hafa neikvæð áhrif á útreikning skuldbindinga sjóðsins.

Nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2016 var jákvæð um 2,8%, en að teknu tilliti til verðbólgu var raunávöxtun jákvæð um 0,7%. Fjárfestingar í innlendum fagfjárfestastjóðum skiluðu bestri raunávöxtun, en jafnframt skiluðu skuldabréf sjóðsins ágætri ávöxtun. Nafnávöxtun séreignardeildar var 1,0%, sem að teknu tilliti til verðbólgu ársins leiddi til 1,1% neikvæðrar raunávöxtunar.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris var í lok árs 2016 tæplega 119,4 milljarðar króna og jukust eignir sjóðsins um tæplega 7 milljarða króna eða um 6,2% m.v. lok árs 2015.

Iðgjöld síðasta árs námu rúmlega 6,9 milljörðum króna og jukust um 20,8% frá fyrra ári. Til sjóðsins greiddu samtals 17.864 sjóðfélagar hjá 2.314 launagreiðendum.

Á árinu 2016 fengu 8.402 lífeyrisþegar greiddan lífeyri hjá sjóðnum og fjölgaði þeim um 516 frá fyrra ári eða 6,5%.

Lífeyrisgreiðslur ársins 2016 námu rúmlega 3,2 milljörðum króna og hækkuðu þær um 7,6% frá fyrra ári. Skýrist það aðallega af hækkanði greiðslum til ellilífeyrisþega og örorkulífeyrisþega auk þess sem lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar. Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 45,2% á árinu 2016, en þetta hlutfall hefur farið lakkandi undanfarin ár.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins sem hlutfall af eignum hefur haldist nokkuð óbreyttur undanfarin ár, þrátt fyrir þær auknu kröfur sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða.

Áhættustefna sjóðsins var uppfærð tvisvar á starfsárinu, en ferli áhættustýringar er sífellt til endurskoðunar. Tveir stjórnarmenn voru kallaðir í hæfismat Fjármálaeftirlitsins á starfsárinu og stóðust þeir matið með sóma.

Um mitt ár 2016 var mótframlag launagreiðenda hækkað í 8,5% og er það liður í kjarasamningsbundinni hækkun í áföngum í 11,5%, sem mun nást um mitt ár 2018.

Ársreikningur fyrir árið 2016 er gerður í samræmi við nýjar reglur um ársreikninga lífeyrissjóða (nr. 355/2015) og gera þær auknar kröfur til framsetningar upplýsinga. Jafnframt er framsetning upplýsinga nokkuð breytt og segja má að hún sé á margan hátt skýrari fyrir hinn almenna lesanda.

Stjórnin var eins og ávallt áður samhent í sínum störfum. Formlegir fundir stjórnar á starfsárinu voru 13 en auk þess hafa stjórnarmenn og framkvæmdastjóri reglulegt samband á milli formlegra funda.

Endurskoðunarnefnd sjóðsins starfar í samræmi við lög um ársreikninga. Formlegir fundir nefndarinnar á starfsárinu voru 8. Hlutverk og tilgangur nefndarinnar er að leitast við að tryggja áreiðanleika ársreikninga og annarra fjármálaupplýsinga ásamt því að kanna óhæði endurskoðenda sjóðsins.

Fyrir hönd stjórnar sjóðsins flyt ég starfsmönnum hans og sjóðfélögum þakkir fyrir ánægjulegt samstarf og samskipti á liðnu starfsári.

Anna Halldórsdóttir
stjórnarformaður

Stjórn og starfsfólk

Sjórn sjóðsins er skipuð 6 mönnum. Þrír eru kosnir af fulltrúum sjóðfélaga á ársfundi og þrír af stjórn Samtaka atvinnulífsins (SA). Varamenn eru kosnir á sama hátt. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins samkvæmt ákvæðum samþykktu hans. Stjórnin fjallar m.a. um breytingar á samþykktum sjóðsins, mótar fjárfestingarstefnu, setur útlánareglur o.fl. Stjórnarmenn Festu lífeyrissjóðs starfsárið 2016 – 2017 voru:

Nafn:	Starfssvið:	Nafn:	Starfssvið:
Anna Halldórsdóttir	Formaður	Björg Bjarnadóttir	Varamaður
Garðar K. Vilhjálmsson	Varaformaður	Einar Steinþórsson	Varamaður
Ólafur S. Magnússon	Meðstjórnandi		
Dagbjört Hannesdóttir	Meðstjórnandi		
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir	Meðstjórnandi		
Órvar Ólafsson	Meðstjórnandi		

Sjóðurinn er með skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ þar sem vinna átta starfsmenn, en auk þess eru tveir starfandi á Akranesi og tveir á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa því alls 12 starfsmenn í 11,1 stöðugildi. Starfsmenn Festu lífeyrissjóðs eru:

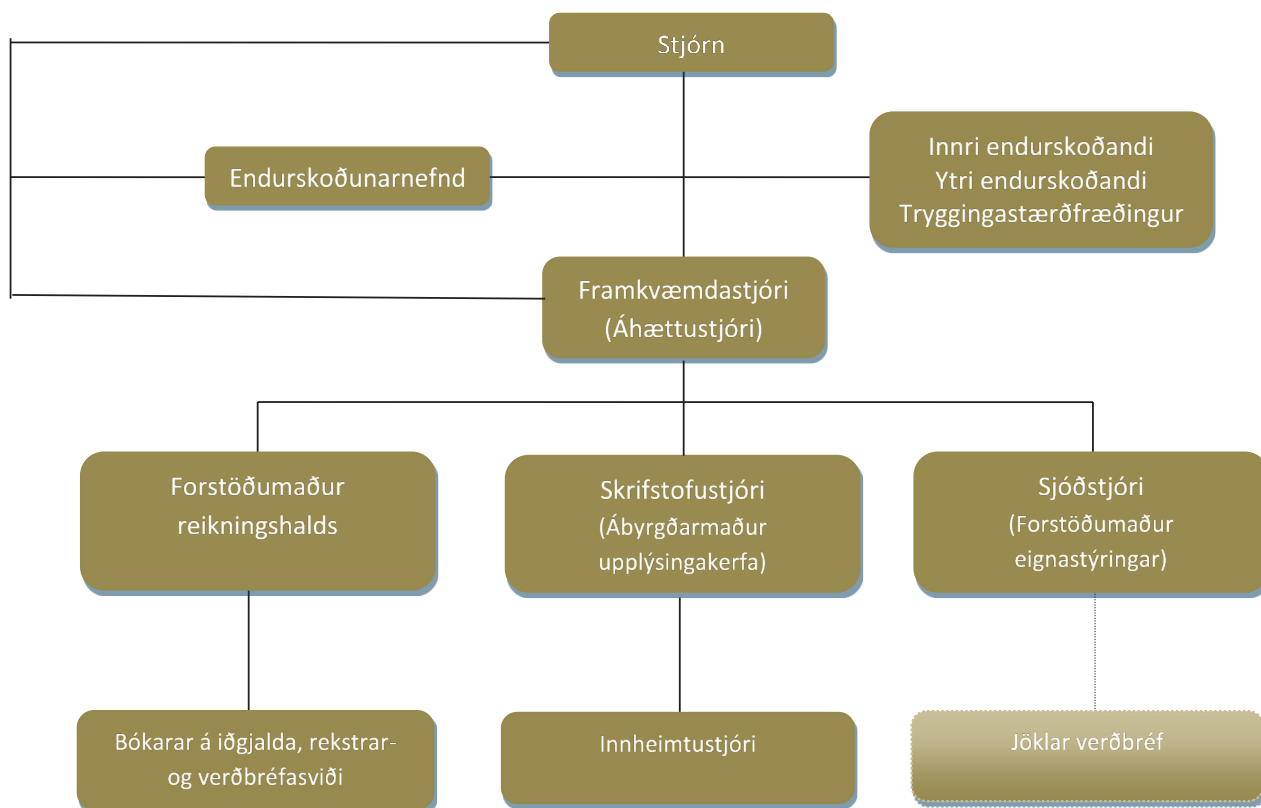
Reykjanesbær	Starfssvið
Gylfi Jónasson	Framkvæmdastjóri
Baldur Snorrason	Sjóðstjóri
Guðleif Bergsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Guðrún Aðalsteinsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Harpa Sævarsdóttir	Forstöðumaður reikningshalds
Sigfús Rúnar Eysteínsson	Skrifstofustjóri
Sigurlín Högnadóttir	Lífeyrismál / bókhald
Þórarinn Gunnar Reynisson	Deildarstjóri innheimtu
Selfoss	
Fjóla Dögg Þorvaldsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Sigurlín Guðný Ingvarsdóttir	Lífeyrismál / bókhald
Akranes	
Guðrún Lára Ottesen	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingibjörg Björnsdóttir	Lífeyrismál / bókhald

Endurskoðunarnefnd, sem er undirnefnd stjórnar sjóðsins, er skipuð einum utanaðkomandi aðila sem er sérfræðingur á sviði reikningshalds og tveimur stjórnarmönnum. Eftirfarandi aðilar eru í nefndinni starfsárið 2016-2017:

Nafn:	Starfssvið:
Anna Skúladóttir	Formaður
Ólafur Sævar Magnússon	Nefndarmaður
Dagbjört Hannesdóttir	Nefndarmaður

Ytri endurskoðandi sjóðsins er Ernst & Young ehf. Innri endurskoðandi er PricewaterhouseCoopers ehf. og Vigfús Ásgeirsson hjá Talmakönnun hf. er tryggingastærðfræðingur sjóðsins.

Skipurit

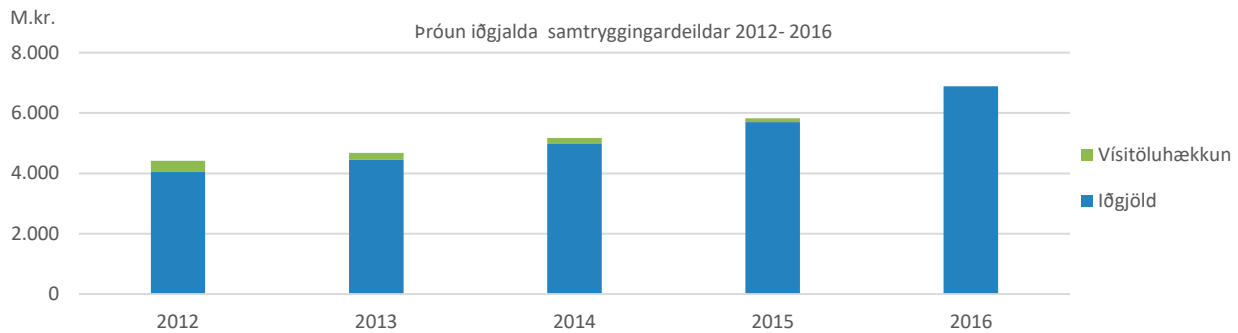

Sjóðurinn er eignaraðili að Jöklum - Verðbréfum hf, sem er í eigu tveggja lífeyrissjóða og sinnir félagið eingöngu þjónustu við eigendur sína. Jöklar sinna eignastýringu á hluta af eignasafni sjóðsins ásamt því að veita ráðgjöf við fjárfestingar. Festa er jafnframt aðili að samstarfssamningi um Greiðslustofu lífeyrissjóða sem sér um útreikning og greiðslu lífeyris fyrir sjóðinn.

Iðgjöld

Launþegar á aldrinum 16 til 70 ára greiða 4% iðgjald af heildarlaunum sínum til samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins en launagreiðendur greiða 8% mótframlag, samtals 12% launa. Nokkur dæmi eru um að kjarasamningar þeirra stéttarféлага sem aðild eiga að sjóðnum kveði á um hærra framlag eða allt að 15,5%. Í kjarasamningi milli aðildarféлага ASÍ o.fl. og SA frá 21. janúar 2016 var kveðið á um hækkað mótframlag launagreiðenda í lífeyrissjóði, f.o.m. 1. júlí 2016. Í kjarasamningnum var kveðið á um þrepaskipta hækkun mótframlags launagreiðenda í lífeyrissjóð og tók fyrsta breytingin gildi 1. júlí 2016. Hækkunin gildir um þá sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi ASÍ o.fl. og SA. Þann 1. júlí 2017 hækkar framlag launagreiðenda um 1,5% og verður 10%. Þann 1. júlí 2018 hækkar framlag launagreiðenda aftur um 1,5% og verður þá orðið 11,5%. Þegar sjóðfélagi nær 70 ára aldri hættir hann að greiða iðgjald, enda aflar hann sér ekki frekari lífeyrisréttinda eftir þann tíma. Á meðfylgjandi mynd

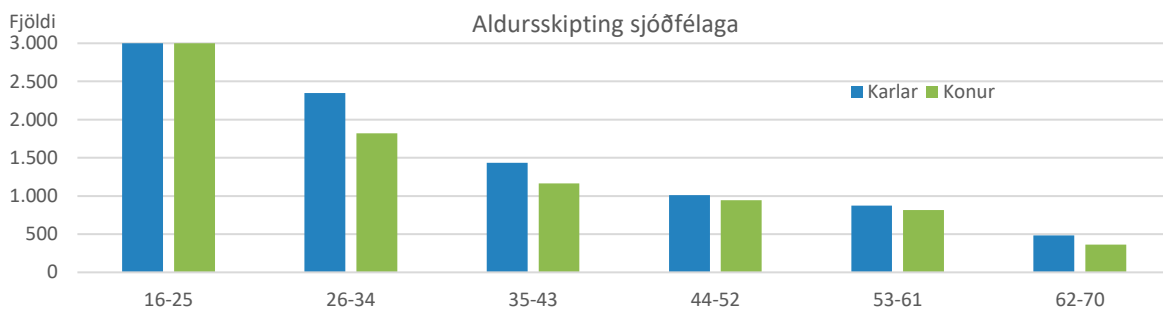
má sjá þróun iðgjalda samtryggingardeildar sl. 5 ár, annars vegar á verðlagi hvers árs og hins vegar á verðlagi í árslok 2016.

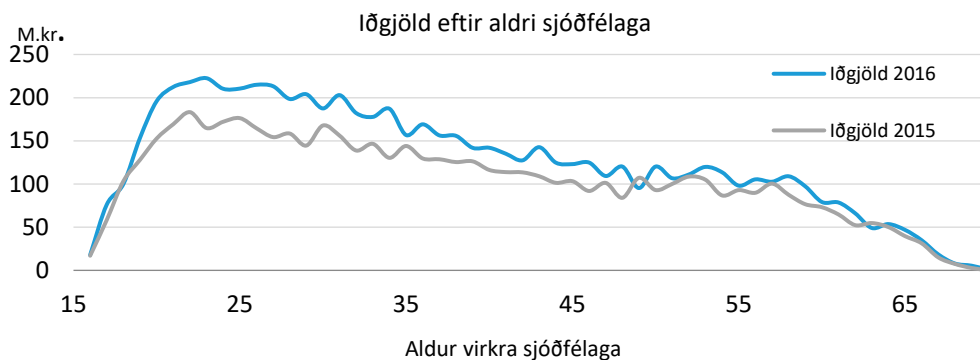
Á árinu 2016 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar um 6.887 milljón króna samanborið við um 5.701 milljón króna árið á undan. Um er að ræða 20,8% hækkun milli ára.

Aldursskipting sjóðfélaga

Meðalaldur sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs er lágur sé litið til aldursskiptingar. 37% sjóðfélaga með lífeyrisréttindi eru yngri en 25 ára og rúmlega 60% sjóðfélaga með réttindi eru yngri en 34 ára.

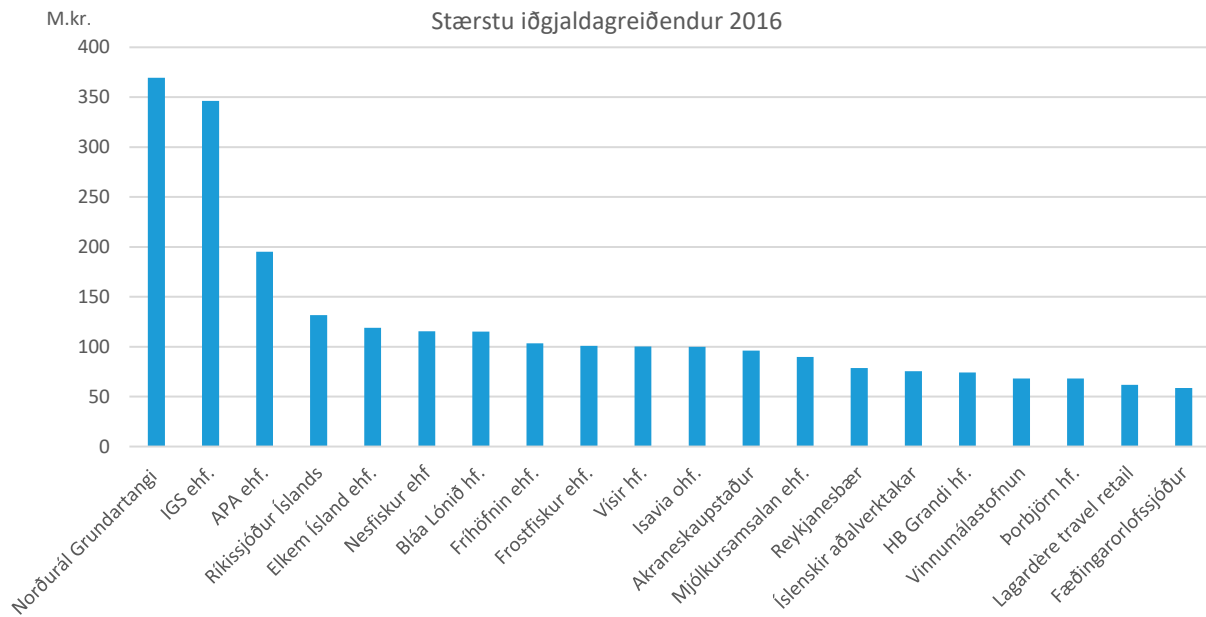
Með auknu atvinnuleysi í kjölfar bankahrunsins árið 2008, dró nokkuð úr iðgjaldagreiðslum yngri sjóðfélaga, enda varð atvinnuleysi heldur meira meðal þeirra. Þessi þróun hefur snúist við undanfarin ár, en hlutfall iðgjalda yngri sjóðfélaga hefur vaxið jafnt og þétt frá árinu 2011. Þessi þróun er jákvæð í tryggingafræðilegu tilliti, þar sem réttindaávinnsla yngri sjóðfélaga er aldursháð á meðan eldri sjóðfélagar hafa flestir áunnið sér rétt til jafnrar réttindaávinnslu. Framtíðarskuldbinding sjóðsins nær því meira jafnvægi við þessar aðstæður. Á móti kemur að auknar lífslíkur hafa neikvæð áhrif á framtíðarskuldbindingu sjóðsins.

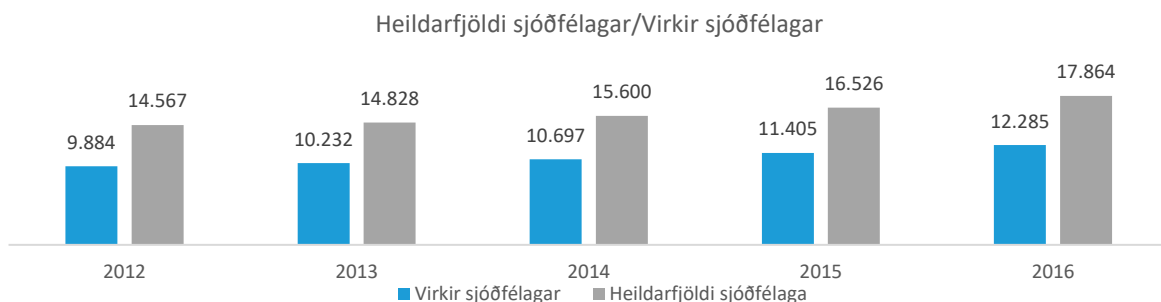
Stærstu iðgjaldagreiðendur

Á árinu 2016 greiddu 2.314 launagreiðendur iðgjöld til sjóðsins. Fimmtán stærstu launagreiðendurnir stóðu fyrir 30,9% af iðgjöldum. Norðurl Grundartangi er stærsti launagreiðandinn með 5,4% allra iðgjalda og IGS ehf. kemur næst með 5,0% allra iðgjalda. Sjóðurinn nýtur þess að vera landfræðilega vel dreifður, en einnig er mikil dreifing á atvinnugreinum. Samdráttur í einni atvinnugrein hefur því ekki jafn mikil áhrif á iðgjaldagreiðslur og hjá sjóðum sem þjónusta afmarkaðri starfssvið.

Á meðfylgjandi mynd má sjá þá 20 launagreiðendur sem greiddu hæst iðgjöld vegna starfsmanna sinna á árinu 2016.

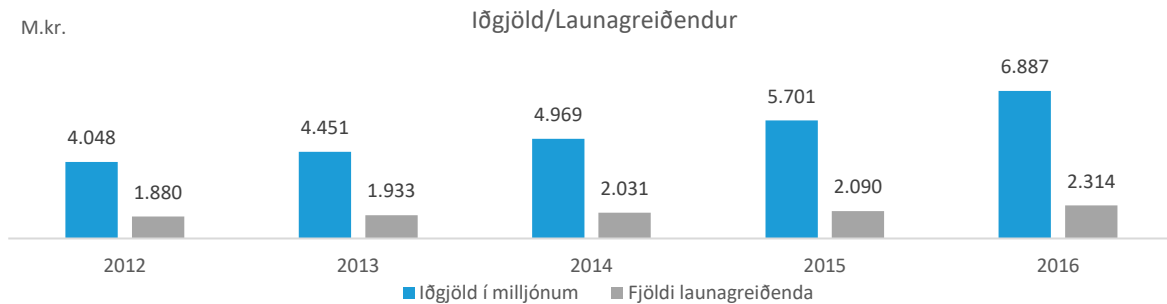

Á árinu 2016 greiddu alls 17.864 sjóðfélagar iðgjald til sjóðsins, 1.338 fleiri en árið áður. Þar af voru 12.285 virkir sjóðfélagar en það eru þeir sem að jafnaði greiða iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði.

Eins og sjá má á mynd hefur greiðandi sjóðfélögum farið fjölgandi frá árinu 2012, sem endurspeglar bætt atvinnuástand á starfssvæði sjóðsins.

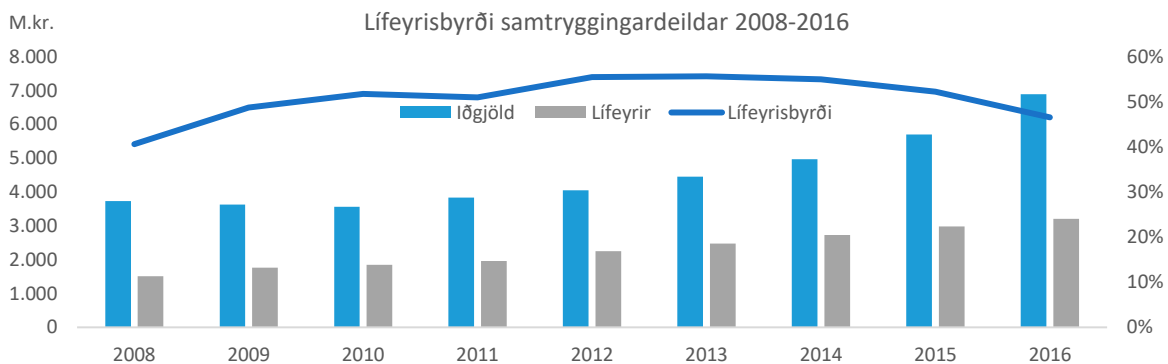
Heildariðgjöld samtryggingardeildar námu 6.887 milljón króna á árinu 2016 og hækkuðu þau um 1.186 milljónir króna frá fyrra ári. Launagreiðendum fjölgaði um 224, voru 2.090 árið 2015 en 2.314 árið 2016.

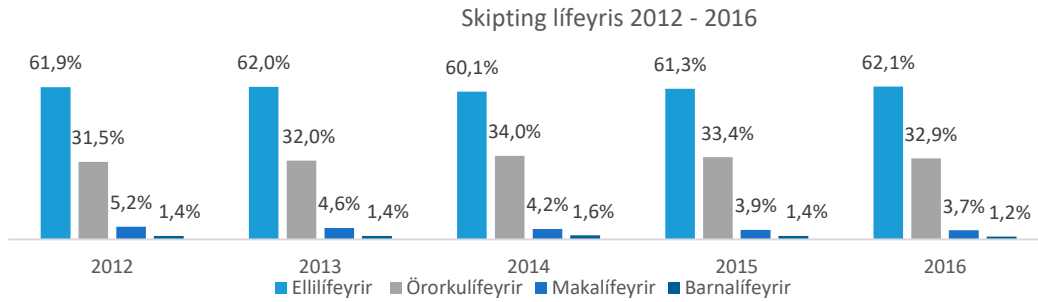
Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.208 millj. kr. á árinu 2016 en það er 7,6% hækkun frá fyrra ári.

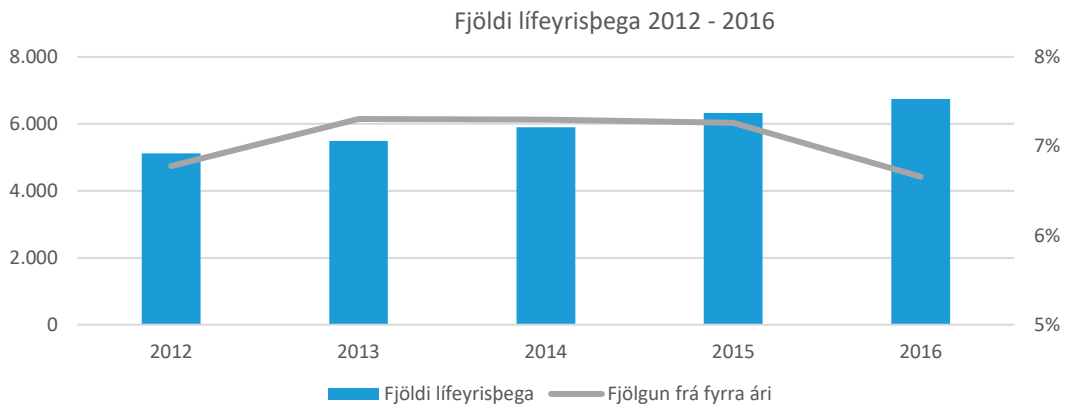
Heildarfjöldi lífeyrisþega á árinu var 8.402 samanborið við 7.886 árið á undan sem er 6,5% fjölgun milli ára. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris. Ellilífeyrisþegum fjölgaði um 8,4% frá fyrra ári, örorkulífeyrisþegum fjölgaði um 5,3%, makalífeyrisþegum fjölgaði um 2,1%, en barnalífeyrisþegum fækkaði um 0,7%. Lífeyrisgreiðslurnar eru verðtryggðar og taka breytingum skv. vísitölu neysluverðs.

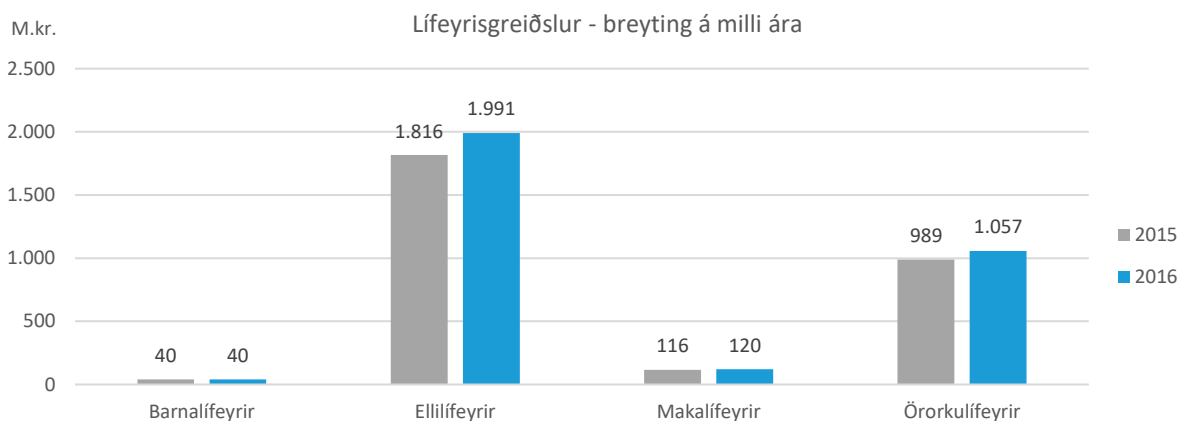
Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum nam 45,2% á árinu 2016 samanborið við 50,5% árið áður. Fyrir efnahagshrunið fór lífeyrisbyrði sjóðsins lækkandi sem var í takt við hagsveifluna, þar sem í fullu atvinnustigi fjölgar greiðandi sjóðfélögum ört meðan aukning lífeyrisþega vex hægar. Seinni hluta árs 2008 varð viðsnúningur í atvinnumálum þjóðarinnar og atvinnuleysi jókst verulega. Atvinnuástandið undanfarnin þrjú ár hefur hins vegar batnað og á árinu 2016 var það gott ef litið er til iðgjalda sem greidd voru til lífeyrissjóðsins.

Af einstökum tegundum lífeyris vegur ellilífeyrir hvað þyngst eða um 62% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins 2016. Hlutfall örorkulífeyris af heildarlífeyrisgreiðslum lækkar lítillega á milli ára, var 32,9% á árinu 2016 samanborið við 33,4% árið á undan. Virkir lífeyrisþegar, eða meðaltal þeirra lífeyrisþega sem fá greiddan lífeyri í hverjum mánuði yfir árið, hefur farið ört fjölgandi á undanförunum árum. Þannig fjölga þeim um 6,7% á milli áranna 2015-2016 en fjölgaði um 7,3% á milli áranna 2014-2015.

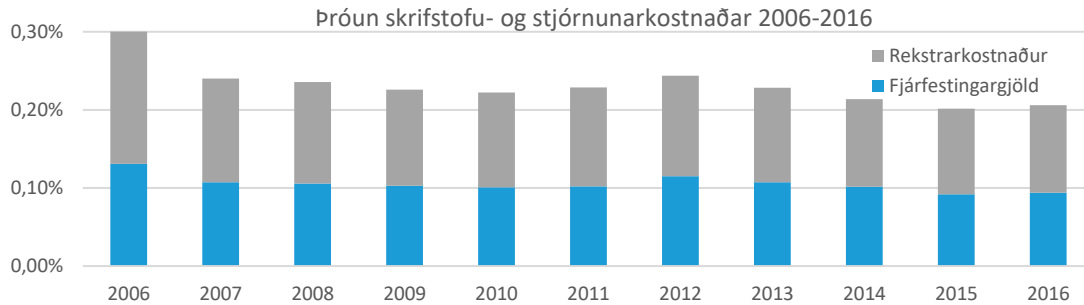

Af einstökum tegundum lífeyris aukast ellilífeyrisgreiðslur mest á milli ára, eða um 9,7%. Greiðslur örorkulífeyris aukast einnig nokkuð, eða um 6,8%, makalífeyrisgreiðslur aukast um 3,2% en barnalífeyrisgreiðslur lækka um 0,7% frá fyrra ári.

Rekstur sjóðsins

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins skiptist í fjárfestingargjöld sem er kostnaður við ávöxtun eigna sjóðsins og rekstrarkostnað sem er kostnaður við annan rekstur sjóðsins. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun fjárfestingargjalda og rekstrarkostnaðar sem hlutfall af meðalstöðu eigna sjóðsins.

Það er mikilvægt fyrir sjóðinn að sýna hagræði í rekstri, þar sem lægri rekstrarkostnaður hefur jákvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

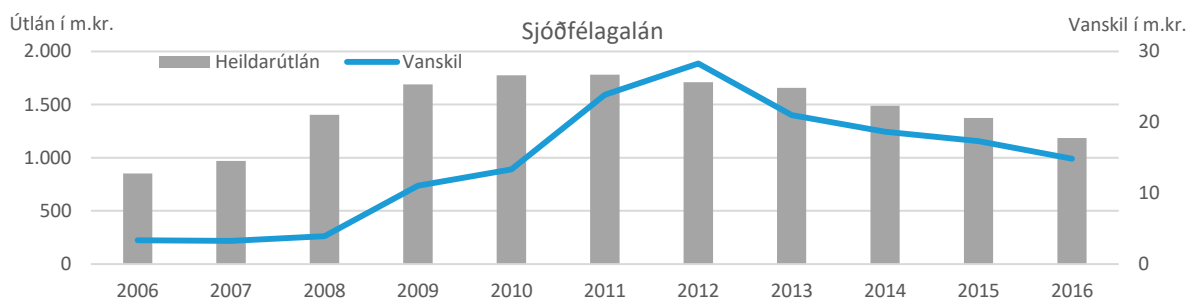
Heildar rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum sjóðsins hækkar lítillega á árinu 2016 samanborið við árið á undan, var 0,20% árið 2015 en hækkar í 0,21% árið 2016. Kröfur sem gerðar eru til lífeyrissjóða varðandi aukið innra eftirlit, starfaadgreiningu og áhættustýringu hafa aukið kostnað nokkuð á undanförunum árum. Þrátt fyrir það hefur náðst, með mikilli hagræðingu, að halda rekstrarkostnaði Festu lífeyrissjóðs í skefjum undanfarin ár.

Sjóðurinn sinnir einnig skráningu og innheimtu stéttarfélagsiðgjalda fyrir þrjú aðildarfélög sjóðsins og greiða þau fyrir þá þjónustu skv. samningi þar um. Mikil hagræði hlýst af þessu samstarfi t.d. í formi bættrar innheimtu iðgjalda og stéttarfélagsiðgjalda. Auk þess sinnir sjóðurinn innheimtu iðgjalds til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs samkvæmt samningi.

Lán til sjóðfélaga

Þann 1. nóvember 2013 tóku gildi ný lög um neytendalán og heyra lán lífeyrissjóða til sjóðfélaga sinna undir lögin. Þann 1. apríl 2017 taka gildi ný lög um fasteignalán til neytenda og heyra lán lífeyrissjóða til sjóðfélaga sinna undir þau lög. Tilgangur hinna nýju laga er að stuðla að ábyrgari lánveitingum og upplýstari ákvörðunum. Er það gert m.a. með því að efla upplýsingagjöf lánveitenda til lánsúmsækjenda. Umsækjendur þurfa einnig að veita lífeyrissjóðnum meiri og ítarlegri upplýsingar vegna fyrirhugaðrar lántöku en áður.

Erfiðleikar í íslensku efnahagslífi í kjölfar bankahrunsins höfðu í för með sér að vanskil á lánamarkaði jukust. Á næstu mynd má sjá vanskil sjóðfélagalána Festu m.v. stöðu heildarútlána til sjóðfélaga. Skoðað er 11 ára tímabil þ.e. frá 2006-2016. Sjá má að hlutfall vanskila af heildarútlánum til sjóðfélaga er herra en það var á árunum 2006 - 2009. Einnig má sjá að vanskil hafa lækkað talsvert á síðustu fimm árum.

Áhættustefna og áhættustýring

Á árinu 2012 setti stjórn sjóðnum áhættustefnu. Hún tekur mið af leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu samtryggingardeilda lífeyrissjóða. Áhætta er skilgreind sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Markmið áhættustýringar er að mæla þessa áhættu, setja skorður og viðmið og stuðla að því að hún sé meðvituð á hverjum tíma. Áhættustefnan hefur verið uppfærð fjórum sinnum á tímabilinu 2014-2016.

Í stefnunni er leitast við að skilgreina þær áhættur sem geta hindrað sjóðinn í að ná markmiðum sínum. Tilgreindir eru þeir aðilar sem sem bera ábyrgð á einstökum þáttum við framkvæmd áhættustefnunnar. Því næst er fjallað um skipulag áhættustýringar, þar sem farið er ytarlega yfir ferli hennar. Leitast er við að skipulag með framkvæmd áhættustefnu sé einfalt og mælikvarðar skýrir og vel skiljanlegir til að tryggja skilvirka áhættustýringu.

Áhættustefna greinir þannig frá umfangi og skipulagi heildar áhættustýringar hjá lífeyrissjóðnum. Hluti af áhættustefnu er lögbundin fjárfestingarstefna sjóðsins sem tilgreinir hvaða og hversu mikla áhættu lífeyrissjóðurinn er tilbúinn að taka. Áhættu sjóðsins er skipt í lífeyristryggingaráhættu, mótaðilaáhættu, fjárhagslega áhættu og rekstraráhættu. Nánari útlistun er eftirfarandi:

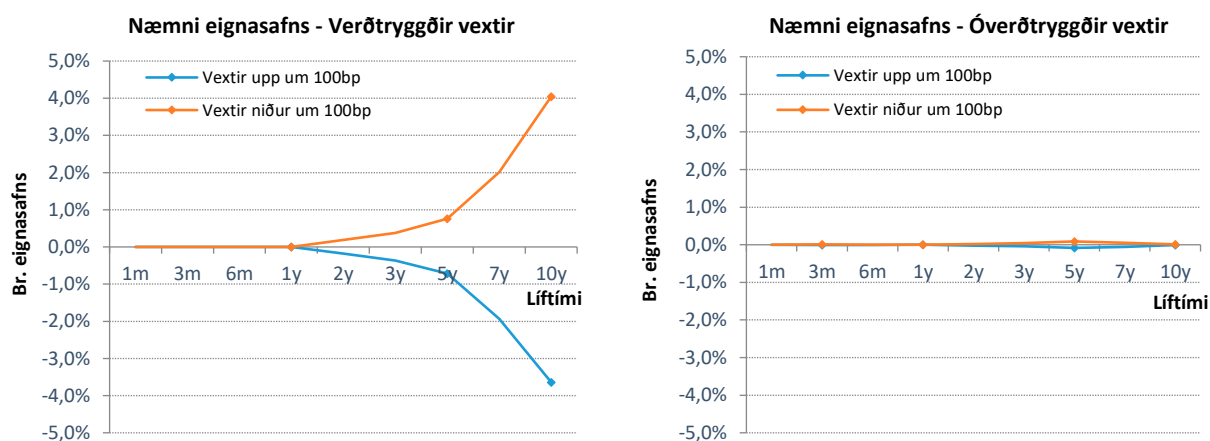
<p>Lífeyristryggingaráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skerðingaráhætta ▪ Iðgjalda- og útstreymisáhætta ▪ Umhverfisáhætta ▪ Lýðfræðileg áhætta ▪ Réttindaflutningsáhætta ▪ Pólítísk áhætta, lög og reglur ▪ Seljanleikaáhætta 	<p>Mótaðilaáhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Útlánaáhætta ▪ Samþjöppunaráhætta ▪ Landsáhætta ▪ Afhendingar- og uppgjörshætta
<p>Fjárhagsleg áhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta ▪ Uppgreiðsluáhætta ▪ Markaðsáhætta ▪ Gjaldmiðlaáhætta ▪ Ósamræmisáhætta ▪ Verðbólguáhætta ▪ Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings 	<p>Rekstraráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starfsmannaáhætta ▪ Áhætta vegna svika ▪ Áhætta vegna upplýsingatækni ▪ Orðsporsáhætta ▪ Skjala- og lagaáhætta ▪ Skjalaáhætta ▪ Úrskurðaráhætta lífeyris ▪ Áhætta vegna útivistunar ▪ Upplýsingaáhætta

Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengda upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða starfsmönnum. Ofangreinda áhættuþætti er misauðvelt að mæla. Þannig er erfitt að mæla rekstraráhættu. Með auknu innra eftirliti í starfseminni er þó hægt að draga verulega úr þessum áhættuþætti. Aðra þætti er auðveldara að mæla.

Sjóðurinn hefur einnig gert þjónustusamning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um ráðgjöf og framkvæmd einstakra þátta áhættustefnu og áhættustýringar.

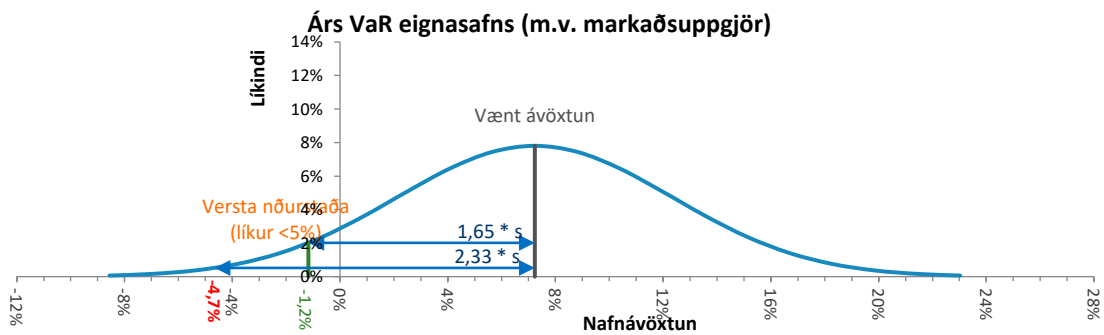
Fjárhagsleg áhætta

Mat á fjárhagslegri áhættu byggir á eignum sjóðsins hverju sinni og mælingu á þeim sjö undirflokkum er falla undir þennan áhættuþátt. Dæmi um mælingu á vaxtaáhættu má sjá á myndunum hér að neðan. Þar kemur fram hversu næmt eignasafn sjóðsins er fyrir breytingum á annars vegar verðtryggðum- og hinsvegar óverðtryggðum vöxtum.

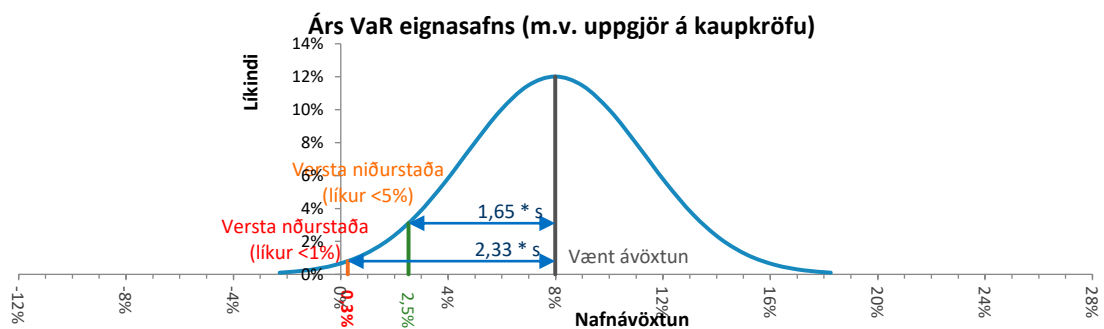

Myndin sýnir hlutfallslega breytingu á markaðsvirði eignasafnsins ef vextir breytast um 1% (100bp) á tilteknum tíma. Í þessari greiningu er gert ráð fyrir að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðskröfu. Í raun er einungis lítill hluti skuldabréfa sjóðsins gerður upp á markaðskröfu. Mælingin leiðir þó í ljós þá endurfjárfestingaráhættu sem sjóðurinn býr við í umhverfi lökkandi vaxta. Með innleiðingu nýrra reglna um reikningsskil lífeyrissjóða, mun hlutfall skuldabréfa sem virt eru á markaðskröfu fara hækkandi. Það mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins og því mun mikilvægi slíkra mælinga fara vaxandi.

Við mat á markaðsáhættu er notuð svokölluð VaR greining. VaR (fjárhæð í húfi) sýnir hámarkstap sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99% líkur. Þannig eru 1% eða 5% líkur á því að tap vegna breytinga á virði eigna verði meira en sýnt er á mynd. Þar sem skuldabréf sjóðsins eru að mestu gerð upp á kaupkröfu horfir sjóðurinn frekar til mælinga er byggja á þeirri uppgjörsaðferð.

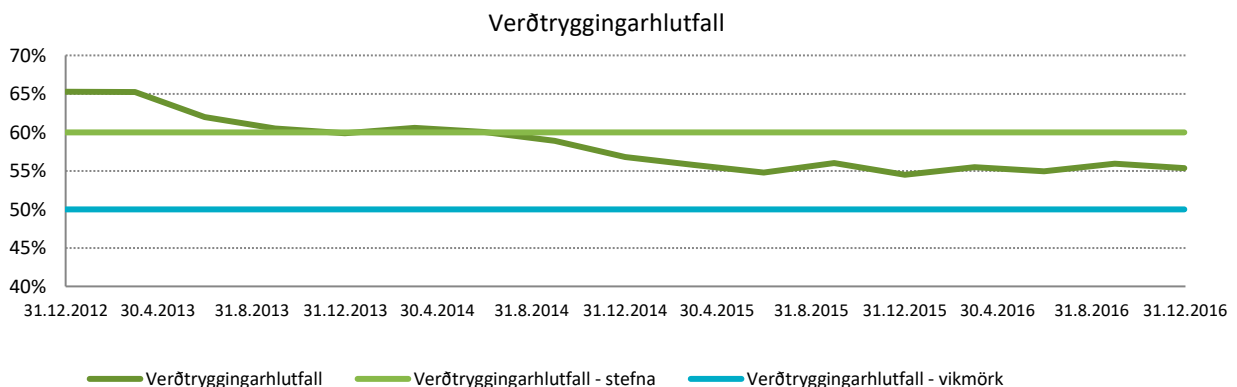
Míðað við uppgjör á markaðskröfu er ólíklegt að nafnávöxtun verði lakari en -1,2%, þ.e., 95% líkur eru á því að nafnávöxtun sjóðsins verði betri.

Míðað við uppgjör á kaupávöxtunarkröfu sem á við um meirihluta skuldabréfaeignar sjóðsins, er ólíklegt að nafnávöxtun sjóðsins á ársgrunni verði lakari en 2,5% miðað við núverandi eignasafn og gefnar forsendur.

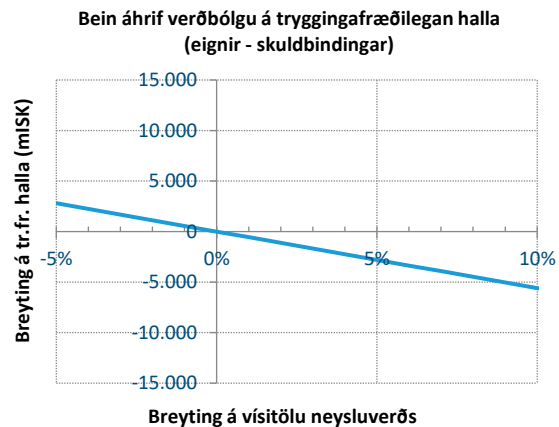
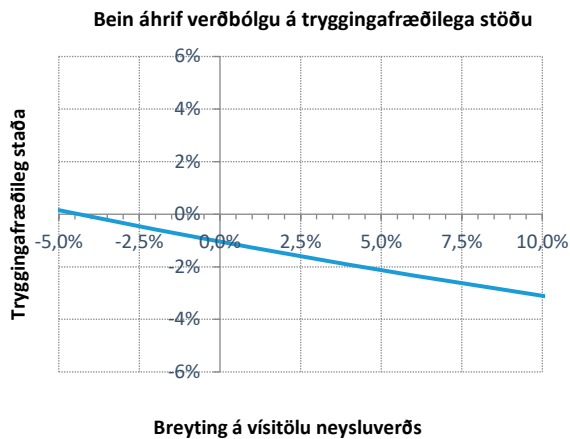
Mikilvægt er að hafa í huga að þessir útreikningar byggja meðal annars á sögulegum gögnum um ávöxtun og væntingum um ávöxtun einstakra eignaflokka ásamt spám um verðbólgu og gengi krónu.

Verðbólguáhætta er einn af mikilvægari áhættuflokkum fjárhagslegrar áhættu. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn sjaldnast verðtryggt að fullu. Sumar tegundir eigna hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar s.s. erlend verðbréf.

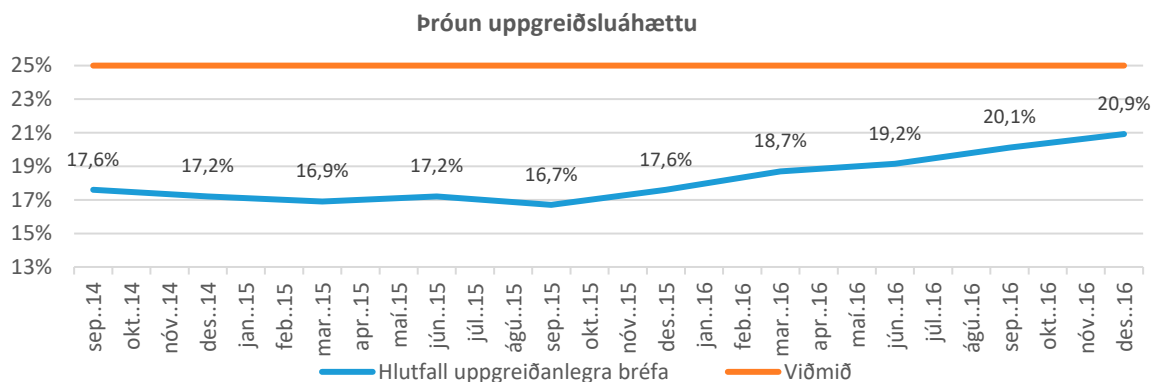
Verðtryggingarhlutfall sjóðsins hefur farið lækkandi undanfarin misseri en er þó yfir þeim neðri vikmörkum sem sjóðurinn hefur sett sér. Þessi þróun helgast af aukinni áherslu á kaup á hlutabréfum, ásamt gengishækkun innlendra og erlendra hlutabréfa.

Álagspróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem sameiginlegir eru eignum og skuldbindingum.

Uppgreiðsluáætta

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild sem felur í sér uppgreiðsluáættu fyrir lífeyrissjóðinn. Uppgreiðsluáætta er skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

Hlutfall uppgreiðanlegra bréfa í safni sjóðsins hefur farið lítillega vaxandi á undanförunum ári. Þess ber þó að geta að ákvæði eru um uppgreiðslugjald vegna flestra skuldabréfa með uppgreiðsluheimild.

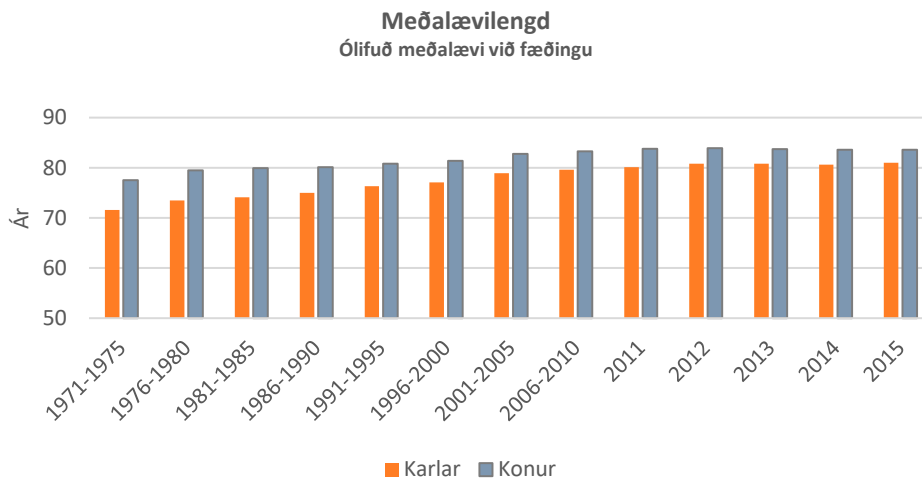
Mótaðilaáætta

Við greiningu á mótaðilaáættu er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagerninga standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáættu fellur m.a. útlánaáætta, sem er sú áætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Útlánaáætta er mæld með svokölluðu gjaldþpolsprófi eða lánshæfismati. Sjóðurinn hefur gert samning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um gerð

lánshæfismats fyrir þá útgefendur í safni sjóðsins sem vege meira en 1% af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Eru slík lánsþæfismöt gerð árlega, en auk þess hefur sjóðurinn aðgang að greiningum IFS Ráðgjafar hf. og Reitunar hf.

Lífeyristryggingaráhætta

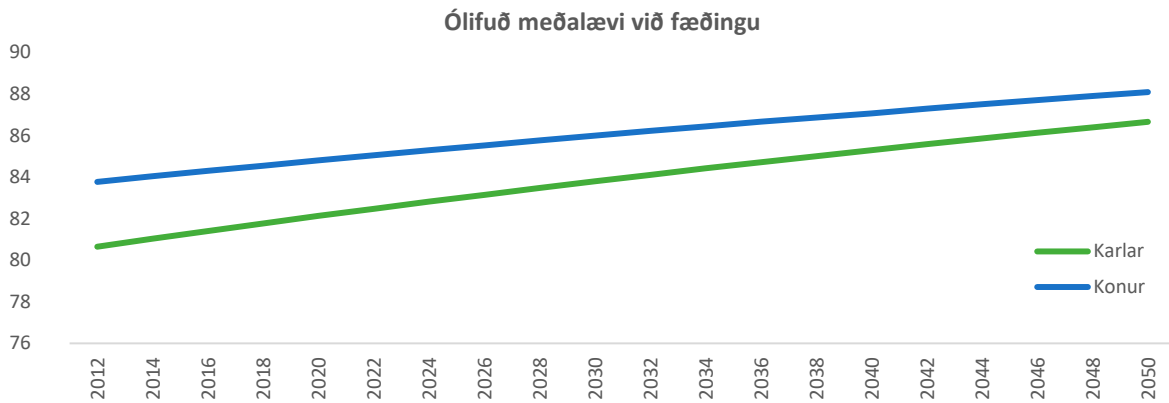
Einn af mikilvægari áhættuflokkum er falla undir lífeyristryggingaráhættu er lýðfræðileg áhætta. Meðalævi Íslendinga hefur verið að lengjast umtalsvert á undanförunum áratugum og þ.a.l. greiða lífeyrissjóðir sjóðfélögum ellilífeyri í lengri tíma. Á rúmum fjórum áratugum hefur ólifuð meðalævi (líflíkur) karla við fæðingu lengst um 9,4 ár eða úr 71,6 ári í 81 ár. Ólifuð meðalævi (líflíkur) kvenna við fæðingu hefur á sama tíma lengst um 6,1 ár eða úr 77,5 árum í 83,6 ár.

Hagstofa Íslands hefur reiknað út svokallað framfærsluhlutfall sem er fjöldi þeirra sem standa utan við vinnumarkaðinn (börn og aldraðir) í hlutfalli við fólk á vinnualdri. Á árinu 2016 er 23,3% þeirra sem standa utan vinnumarkaðar 65 ára eða eldri. Þetta hlutfall hefur aukist úr 21,8% frá árinu 2013. Samkvæmt spá Hagstofunnar um þróun mannfjölda verður hlutfall 65 ára og eldri árið 2035 yfir 20% mannföldans og árið 2061 yfir 25% allra íbúa. Það var 13,9% árið 2016.

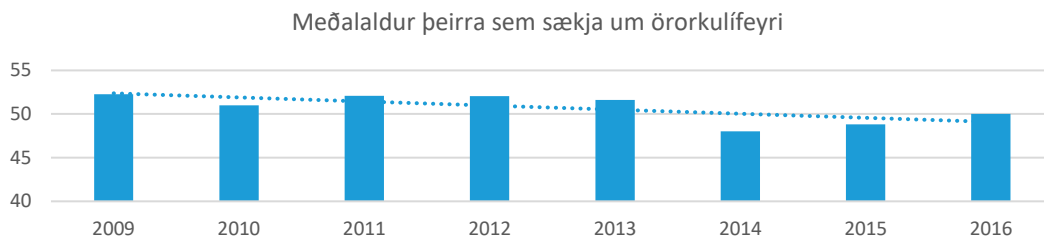
	Fjöldi alls	Fjöldi 20-64 ára	Fjöldi 65 ára og eldri	Hlutfall af heild	Hlutfall 65 ára og eldri af 20-64 ára
2013	321.857	190.911	41.677	12,9%	21,8%
2014	325.671	193.375	43.042	13,2%	22,3%
2015	329.100	195.447	44.541	13,5%	22,8%
2016	332.529	197.795	46.073	13,9%	23,3%
2017	338.349	202.149	47.441	14,0%	23,5%

Samkvæmt spám mun meðalævi Íslendinga aukast jafnt og þétt á komandi árum. Aukin lífaldur hefur bein áhrif á afkomu lífeyrissjóða og mun óhjákvæmilega hafa áhrif á tryggingafræðilega stöðu þegar til lengri tíma er litið.

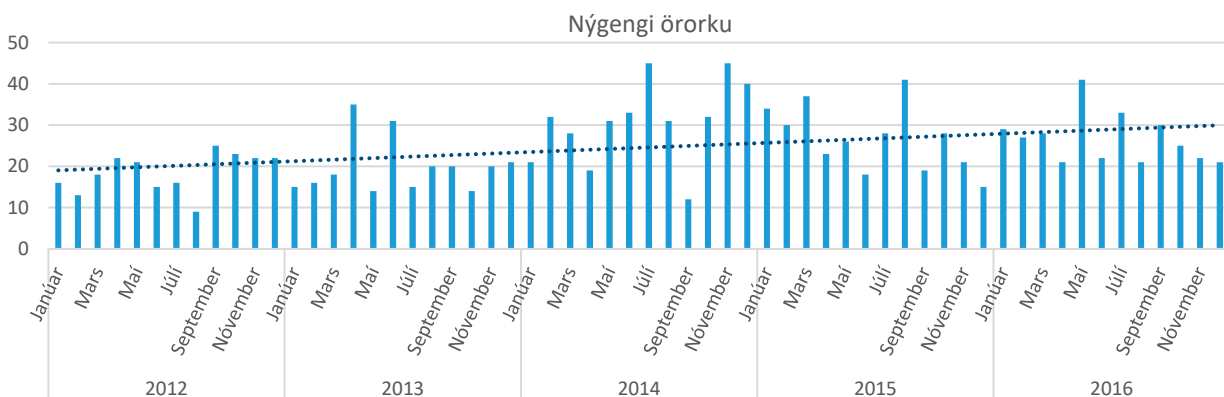

Mikið starf hefur verið unnið á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða við að kanna hvernig bregðast megi við þeim auknu skuldbindingum sem fylgja auknum lífslíkum. Náð samstarf hefur verið haft við Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga. Þær tillögur sem liggja fyrir lúta að því að seinka töku lífeyris, en sú framkvæmd yrði gerð í skrefum og markmiðum náð á nokkrum árum.

Meðalaldur umsækjenda um örorkulífeyri hefur farið lakkandi undanfarin ár. Þetta er nokkurt áhyggjuefni þar sem yngri greiðsluþegar örorkulífeyris fela í sér auknar skuldbindingar fyrir sjóðinn þegar til lengri tíma er litið.

Nýngengi örorku, þ.e. fjöldi þeirra sem sækja um örorkulífeyri í hverjum mánuði hefur farið hækkandi eins og sjá má á næstu mynd. Á árinu 2012 bárust að jafnaði um 19 umsóknir um örorkulífeyri í hverjum mánuði, 20 umsóknir á árinu 2013 en að jafnaði 27 umsóknir á árinu 2016.

Örorkubyrðin er þung hjá Festu lífeyrissjóði. Það er því mikilvægt að ná árangri við að minnka nýngengi örorku og ná fólki aftur út á vinnumarkaðinn. Með lögum um starfsendurhæfingarsjóð er verið að veita

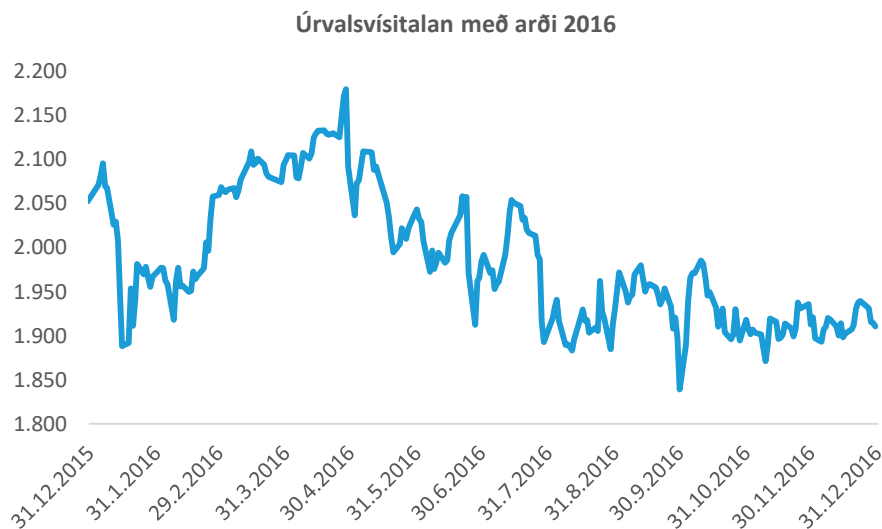
miklum fjármunum til starfsendurhæfingar. Það er því forgangsverkefni að nýta þessa fjármuni vel. Á árinu 2014 voru gerðar breytingar á samþykktum sjóðsins er lúta að því að auka vægi endurhæfingar umsækjenda um örorkulífeyri. Sjóðurinn hefur einnig náð samstarf við VIRK starfsendurhæfingu í því skyni að draga úr örorku hjá sjóðnum.

Þróun fjármálamarkaða

Árið 2016 var erfitt á innlendum hlutabréfamarkaði. Úrvalsvísitala Kauphallar var niður um 9% (6,9% með arði) og Aðalvísitala Kauphallar var niður um 6,7% (4,7% með arði). Fyrir þessu eru ýmsar ástæður en líklegast ber helst að telja til auknar heimildir lífeyrissjóða til að fjárfesta erlendis, ásamt verulegri aukningu í sjóðsfélagalánnum. Það gerði það að verkum að fjármagn, sem að minnsta kosti að hluta, hefði runnið í hlutabréf gerði það ekki. Ekkert nýtt fjármagn kom í þess stað og því átti markaðurinn erfitt uppdráttar á árinu.

Það er alltaf veruleg óvissa með hlutabréf á jafnlitlum markaði og íslenski markaðurinn er. Hann er tiltölulega háður fjármagni lífeyrissjóðanna enda umsvif þeirra veruleg, eins og þekkt er. Það sem mun hafa mest með það að gera hvernig innlend hlutabréf gera sig á árinu 2017 er flæði fjármagns lífeyrissjóðanna. Með afléttingu fjármagnshafta í mars 2017, er jafnframt opnað á fjárfestingar erlendra aðila í innlendum verðbréfum og gæti þátttaka þeirra vegið á móti minnkandi flæði frá lífeyrissjóðum.

Þau félög sem hækkuðu mest á árinu voru N1 (84%), Eimskip (37%) og EIK fasteignafélag (35%). Þau félög sem lækkuðu mest á árinu voru HB Grandi (-37%), Icelandair (-35%) og Össur (-18%).

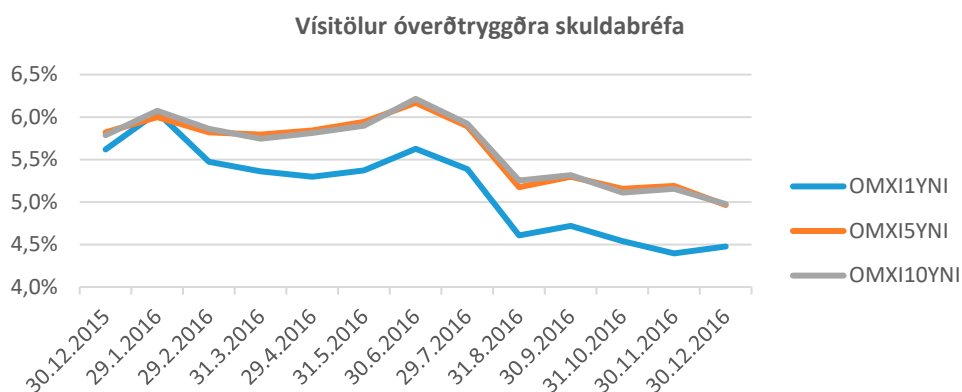

Skeljungur var eina nýskráning á aðallista Kauphallarinnar á árinu. Velta með hlutabréf á aðallista Kauphallarinnar jókst um 41% á árinu 2016 og var 559 milljarðar króna. Markaðsverðmæti félaga á aðallista í árslok var um 936 milljarðar króna.

Innlendur skuldabréfamarkaður

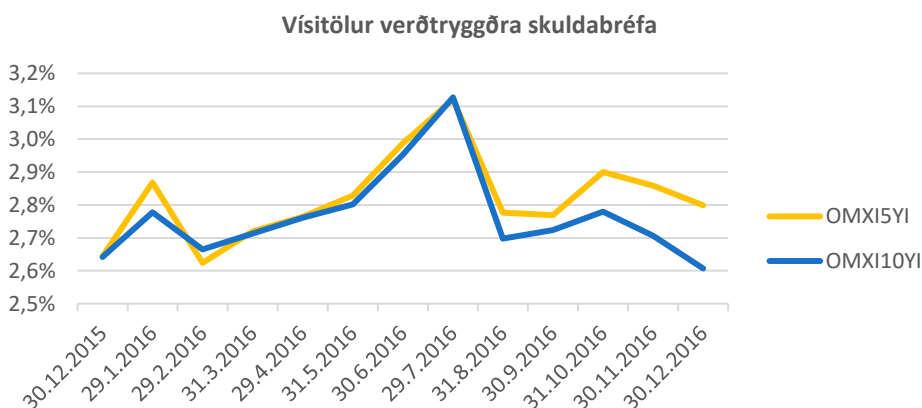
Væntingar um verðbólgu héldust lágar á árinu 2016. Væntingar voru um að frekari styrking krónunnar myndi halda aftur af verðhækkunum á árinu. Það reyndist svo og var verðbólga nokkuð stöðug og í

takt við væntingar. Seðlabankinn lækkaði einnig stýrivexti sem kom markaðsaðilum á óvart, en það varð til þess að ávöxtunarkrafa á skuldabréfum lækkaði. Í upphafi árs voru stýrivextir Seðlabanka í 5,75% en í árslok stóðu þeir í 5,0%. Markaðurinn svaraði þessu með því að gera lægri kröfu á óverðtryggða flokka ríkisins. Óverðtryggð skuldabréf hækkuðu nokkuð í verði á árinu á meðan verðtryggð stóðu nokkuð í stað.

Mesta hækkun einstakra skráðra skuldabréfa útgefin af ríkissjóði var lengsti flokkurinn RIKB 31, næstur honum kom RIKB 25. Það er eðlilegt að þegar vextir lækka þá hækki lengstu flokkarnir mest í verði, enda líftími þeirra lengstur.

Í verðtryggðum skuldabréfum er helst að nefna bréf gefin út af ríkissjóði annarsvegar og Íbúðalánasjóði hinsvegar. Lítil breyting varð á verði verðtrygggra skuldabréfa á árinu 2016, sér í lagi lengri skuldabréfum.

Ávöxtunarkrafa hefur áhrif á markaðsverð skuldabréfa. Þegar hún hækkar hefur það áhrif á verð skuldabréfa til lækkunar og öfugt. Í þessu sambandi er vert að geta þess að sjóðurinn gerir stærstan hluta skuldabréfasafns síns upp á ávöxtunarkröfu á kaupdegi skuldabréfa.

Vaxtaferlar hafa verið frekar flatir og líklegt að þeir haldi áfram að vera tiltölulega flatir að minnsta kosti fram eftir árinu 2017. Það endurspeglar væntingar um vaxtalækkunir á árinu. Eðlilegur vaxtaferill er lítilllega upphallandi á lengri endanum.

Samkvæmt útgáfuáætlun Lánasýslu ríkisins fyrir árið 2017, kemur fram að hrein innlend lántaka fyrir árið 2017 er neikvæð upp á 130 ma.kr. Ríkissjóður hefur verið að fá umtalsvert fjármagn undanfarið í gegnum stöðugleikaframlag, en áætlað er að nýta það til að greiða niður flokkinn RIKH 18 1009 um 96 ma.kr.

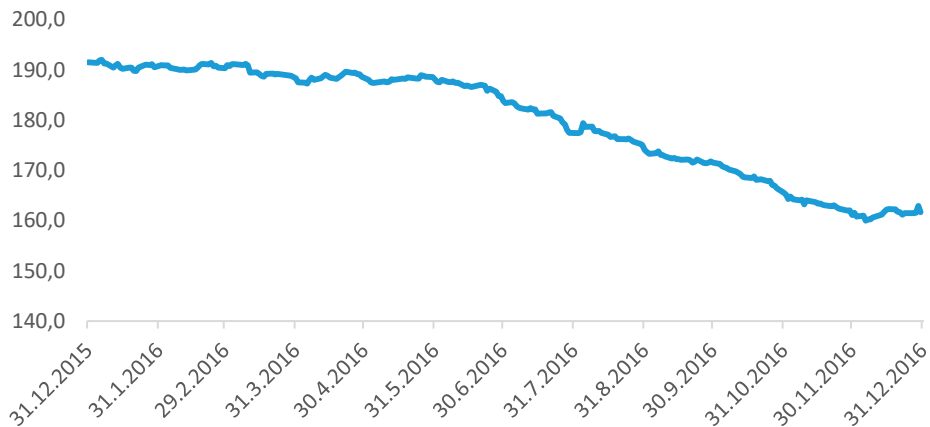
Lánsfjárförf ársins mun verða mætt með útgáfu ríkisbréfa fyrir 45 ma.kr. og útgáfu ríkisvixla upp á um 10 ma.kr.

Gjaldeyrismarkaður

Gengi krónunnar hélt áfram að styrkjast á árinu 2016. Gengisvísitala krónu, sem mælir gengisþróun gagnvart helstu viðskiptamyntum, lækkaði um 15,7% sem þýðir að krónan styrktist um sama hlutfall. Þessi styrking er í framhaldi af 7,3% styrkingu árið 2015.

Sprenging varð í fjölda ferðamann á árinu og endurspegladist það í styrkingu krónunnar gegn helstu gjaldmiðlum. Það virðist ekkert lát vera á aukningu erlendra gesta og útlit fyrir að styrking krónunnar muni halda áfram. Þetta mun á endanum hafa verulega áhrif á ferðaþjónustu enda er Ísland að verða sífellt dýrara land og vandséð hvernig ferðaþjónustuaðilar geti brugðist við styrkingu krónu með frekari verðhækkunum.

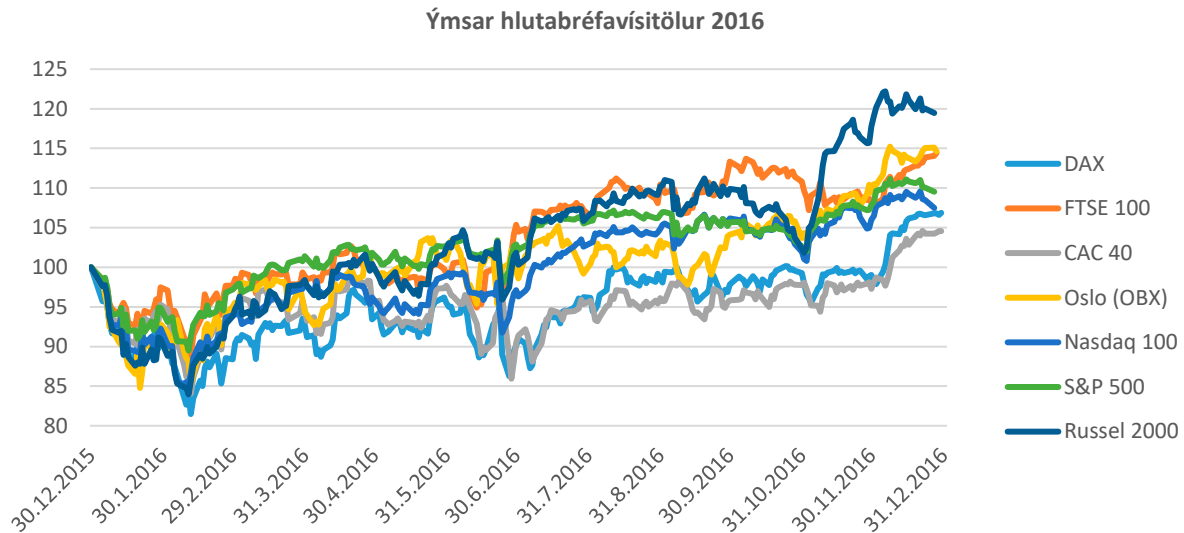
Vísitala meðalgengis krónu

Erlendur verðbréfamarkaðir

Erlend hlutabréf áttu heilt yfir nokkuð gott ár. Heimsvísitala Morgan Stanley (MSCI) með arði hækkaði um 7,5% í dollurum á árinu 2016, en hún er helsti mælikvarði á breytingu hlutabréfaverðs í heiminum. Flest allar vísitölur hækkuðu á árinu, en Russel 2000 vísitalan hækkaði mest, eða um 19,47%. Sú vísitala endurspeglar hreyfingar á minni fyrirtækjum í Bandaríkjunum. Næst á eftir kom Bretland, en FTSE 100 vísitalan hækkaði um 14,4%.

Íslenska krónan styrktist um 15,7% gagnvart helstu myntum árið 2016. Hún styrktist um 12,8% gagnvart dollar. Nafnávöxtun heimsvísitölu mæld í krónum var því neikvæð um 6,5%.

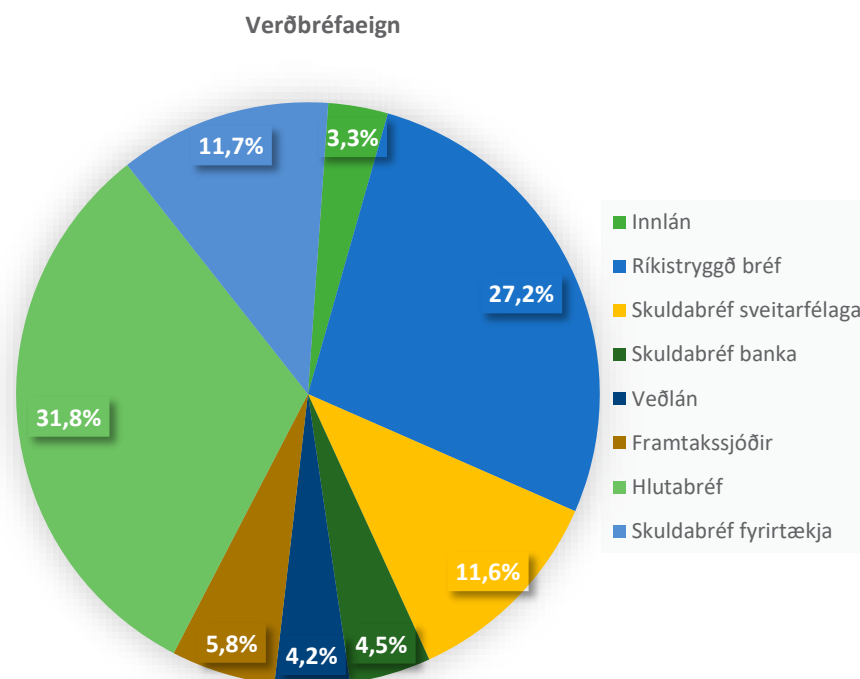

Erlend skuldabréf skiluðu almennt slakri ávöxtun á árinu 2016. Undanfarin misseri hafa erlend skuldabréf verið í sögulegu lággildi ávöxtunarkröfu, en ástæða þess er að seðlabankar heimsins eru heilt yfir með sögulega lágt vaxtastig. Við lok árs 2016 breyttist þetta nokkuð, í kjölfar forsetakosninga í Bandaríkjunum. Eftir niðurstöðu kosninganna hafa bandarísk ríkisskuldabréf gefið eftir. Sem dæmi voru 10 ára ríkisskuldabréf virt á ávöxtunarkröfunni 1,8% dagana fyrir kosningar, en eftir kosningar fór ávöxtunarkrafan í 2,3% á stuttum tíma.

Verðbréfaeign

Hlutabréf og framtaksfjárfestingar vege 38% eigna, en skuldabréf og innlán vege 62%. Í neðangreindri skiptingu verðbréfa hefur verið horft til skiptingar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða.

Af verðbréfaeign sjóðsins í lok ársins vege hlutabréf og ríkistryggð skuldabréf hvað þýngst í eignasafninu. Sjóðurinn hefur heldur dregið úr vægi ríkisskuldabréfa á undanförunum árum og er það í samræmi við fjárfestingarstefnu. Á sama tíma hefur vægi hlutabréfa verið aukið. Einnig hefur orðið aukning í vægi skuldabréfa fyrirtækja. Hlutfall erlendra eigna eykst á milli ára, er 18,4% í lok árs en var 17,6% árið á undan. Hafa ber í huga að lífeyrissjóðurinn hefur ekki getað aukið við fjárfestingar sínar erlendis frá haustmánuðum 2008 vegna gjaldeyrishafta.

Seðlabanki Íslands jók úthlutun gjaldeyriskvóta all nokkuð á árinu 2016. Í mars 2017 var gjaldeyrishöftum að mestu aflétt og því ljóst að sjóðurinn mun geta staðið við langtímamarkmið sín varðandi hlutfall erlendra eigna.

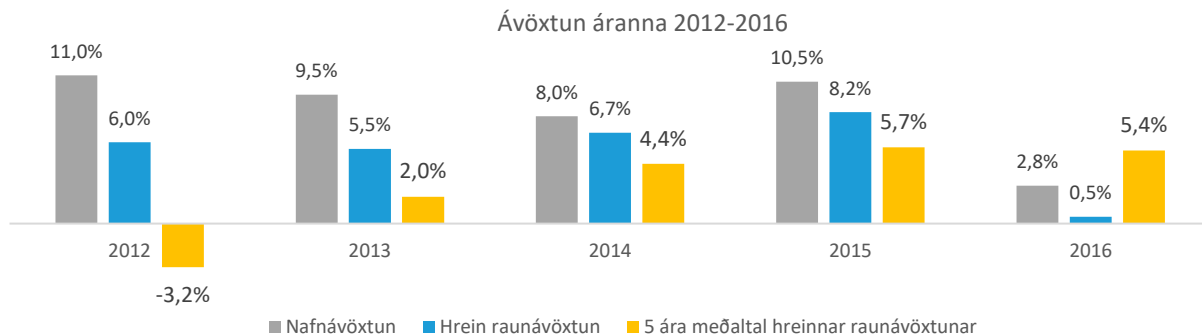
Reglubundið er farið yfir eignir sjóðsins og færð varúðarfærsla ef óvissa er talin um innheimtu. Ekki er um endanlega afskrift að ræða. Við skiptalok eða við lok fjárhagslegrar endurskipulagningar kemur síðan í ljós hvort afskrifa þarf þessar fjárhæðir að hluta eða öllu leyti. Varúðarfærslur skiptast á eftirfarandi flokka verðbréfa:

Varúðarfærslur	
Skuldabréf sveitarfélaga	238.580.753
Veðskuldabréf	319.302.041
Samtals	557.882.794

Varúðarfærslur í upphafi árs námu 1.121 milljón krónum og hafa því lækkað um 563 milljónir króna á árinu. Sjóðurinn afskrifaði endanlega tæplega 514 milljónir. Lækkun varúðarfærslu umfram afskriftir ársins nemur því rúmum 49 milljónum króna, sem færðar eru til tekna á árinu.

Ávöxtun

Nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2016 var 2,8% sem samsvarar 0,6% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun a.t.t. til rekstrarkostnaðar var 0,5%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var 5,4%.

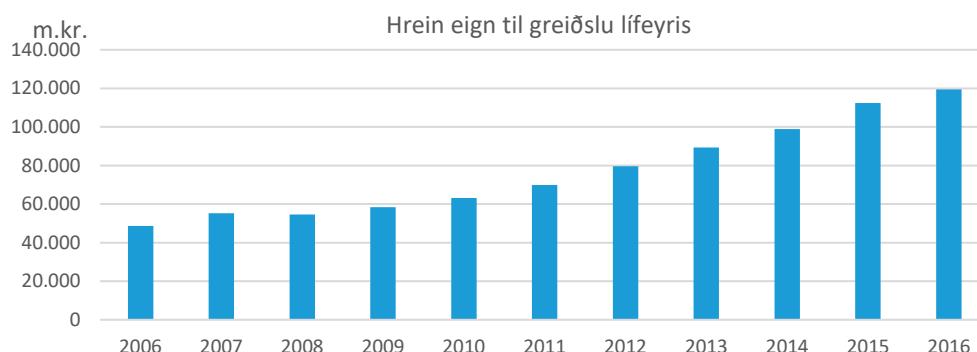

Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var slök á árinu 2016. Þannig lækkaði Úrvalsvísitala Kauphallar um 9%, en vísitala aðallista lækkaði um 6,7%. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var öllu skárrí, en heimsvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um 7,5% mælt í dollar. Krónana styrktist hinsvegar um 15,7% gagnvart helstu viðskiptamyntum, þ.a. 12,8% gagnvart dollar. Sökum styrkingar krónu var nafnávöxtun heimsvísitölu þó neikvæð um 6,5% mælt krónu.

Innlendir fagfjárfestastjóðir skiluðu bestri ávöxtun eignaflokka á árinu. Einnig skiluðu skuldabréf almennt þokkarlegri ávöxtun.

	Nafnávöxtun	Raunávöxtun
Ríkisskuldabréf	6,4%	4,2%
Skuldabréf sveitarfélaga	7,0%	4,8%
Skuldabréf lánastofnanna	6,2%	3,9%
Veðskuldabréf	5,9%	3,8%
Hlutabréf og sjóðir	-1,1%	-3,1%
Þ.a. innlend hlutabréf og sjóðir	3,3%	1,1%
Þ.a. erlend hlutabréf og sjóðir	-9,9%	-11,7%
Fagfjárfestastjóðir	2,1%	0,1%
Þ.a. innlendir	18,2%	15,7%
Þ.a. erlendir	-7,7%	-9,6%
Önnur verðbréf	4,2%	2,1%

Hrein eign sjóðsins nam tæpum 119,4 milljörðum króna í lok ársins. Á árinu hækkaði hún um tæplega 7 milljarða króna eða sem nemur 6,2%.

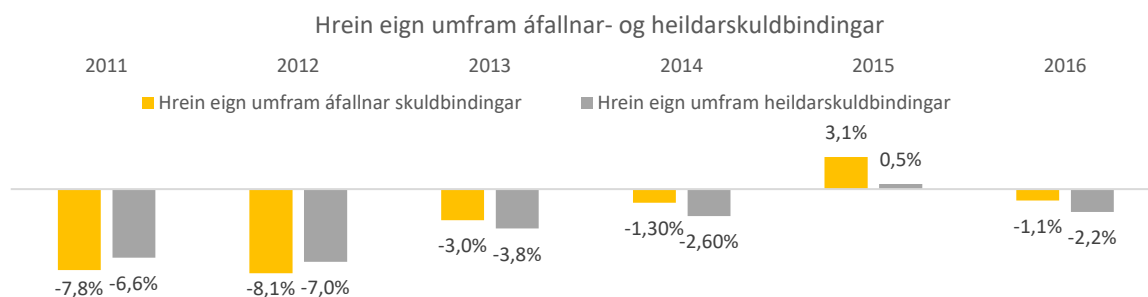

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg úttekt á stöðu sjóðsins í árslok 2016 var unnin af Vigfúsi Ásgeirssyni tryggingastærðfræðingi hjá Talnakönnun hf. Úttektin fólst í að reikna annarsvegar áfallna skuldbindingu miðað við áunninn rétt sjóðfélaga og hinsvegar heildarskuldbindingu miðað við að sjóðfélagar haldi áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir fara á lífeyri. Við úttektina er miðað við að árleg ávöxtun sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkingu vísitölu neysluverðs. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er þannig notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Áfallin staða	2016	2015	Heildarstaða	2016	2015
Höfuðstóll	119.086	112.063	Núvirði framtíðariðgjalda	116.221	94.671
Endurmat	2.047	2.419	Höfuðstóll	121.133	114.482
Fjárfestingakostnaður	-291	-2.316	Kostnaður	-5.521	-4.855
Rekstrarkostnaður	-1.782	-919	Heildareignir	231.832	204.299
Eign	119.059	111.247	Lífeyrisskuldbindingar	237.142	203.290
Lífeyrisskuldbinding	120.413	107.827	Eignir umfram skuldbindingar	-5.310	1.009
Eignir umfram skuldbindingar	-1.354	3.420	Í hlutfalli af skuldbindingum	-2,2%	0,5%
Í hlutfalli af skuldbindingum	-1,1%	3,2%			

Úttektin sýnir að áfallin staða er neikvæð um 1.354 milljónir króna eða 1,1% af áfallinni skuldbindingu þegar miðað er við höfuðstól með endurmati. Hún sýnir einnig að heildarstaða sjóðsins þegar búið er að taka tillit til framtíðarskuldbindingar, er neikvæð um 5.310 milljónir króna, eða 2,2% af heildarskuldbindingu.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins versnar á milli ára, var 0,5% árið 2015, en er -2,2% í lok árs 2016. Ástæða þessa er slök ávöxtun eigna, en þó aðallega vegna áhrifa nýrra lífslíkutaflna. Nýjar lífslíkutöflur voru gefnar út af Fjármálaráðuneytinu sökum bættra lífslíkna þjóðarinnar. Ef ekki hefðu komið til nýjar lífslíkutöflur, hefði tryggingafræðileg staða orðið neikvæð um 0,6%.

Skv. 39. gr. laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meira en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

Fjárfestingarstefna

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna Festu lífeyrissjóðs er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Skipting fjárfestinga á eignaflokkum

Í samræmi við það sem að ofan greinir skal skipting verðbréfaeignar í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í hér að neðan. Einnig er kveðið nánar á um skiptingu hlutabréfa í innlend og erlend. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Flokkar verðbréfa	Stefna	Vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	0%	0%-30%
Ríkisvixlar, ríkisskuldbréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	30%	20%-70%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	11%	0%-20%
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	5%	0%-15%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	5%	0%-15%
Hlutabréf	32%	10%-55%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sam. fjárfestingu	7%	5%-15%
Önnur verðbréf	10%	0%-20%
Fjárfesting í íbúðarhúsnæði	0%	0%-10%
Samtals:	100%	

Hlutabréf	Markmið	Lágmark	Hámark
	32%	10%	55%
Innlend hlutabréf	20%	5%	30%
Erlend hlutabréf	12%	5%	25%

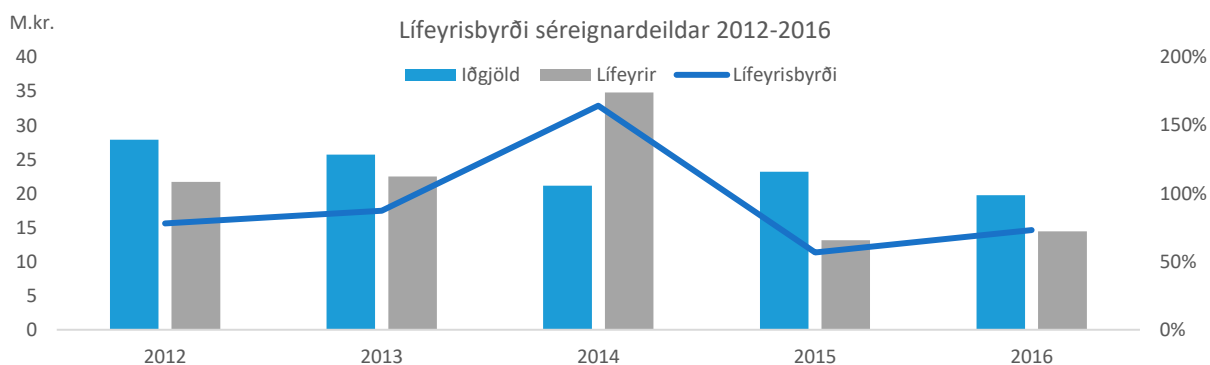
Fjárfestingarstefna sjóðsins er sett fram til lengri tíma litið. Það getur því tekið nokkur ár að ná markmiðum um fjárfestingarstefnu í einstökum flokkum verðbréfa. Takmarkandi þættir, s.s. gjaldeyrishöft og skortur á framboði ákveðinna verðbréfa, geta tafið slíkt ferli.

Séreignardeild

Iðgjöld til séreignardeildar námu alls 19,7 milljónir króna á árinu 2016, samanborið við 23,2 milljónir króna árið á undan sem nemur 15% lækkun á milli ára.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 14,4 milljónir króna. Lífeyrisþegar voru alls 27. Að meðaltali fengu 3 lífeyrisþegar greiðslur í hverjum mánuði. Ellilífeyri fengu 24, greiðslur séreignar vegna andláts var 1 greiðsla og greiðsluþegar séreignar vegna örorku voru 2. Jafnframt nýttu 25 sjóðfélagar rétt sinn til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

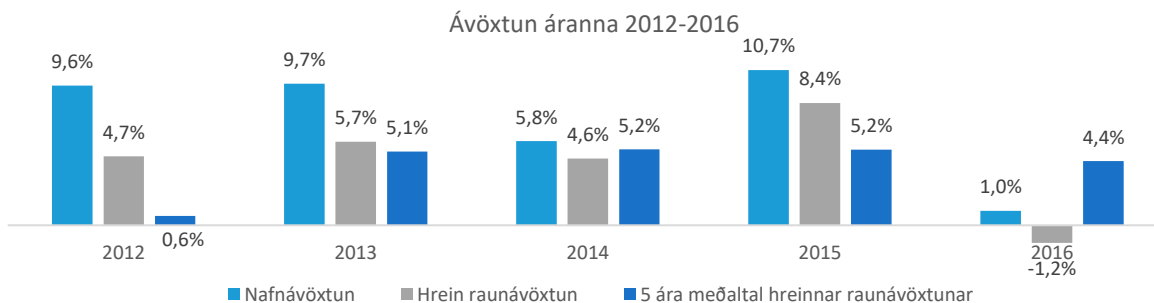
Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun í lífeyrisbyrði séreignardeildar Festu frá 2012-2016. Á árunum 2009-2014 jukust greiðslur úr séreignarsjóði verulega. Meginástæða þess var lagaákvæði til bráðabirgða um heimild til útgreiðslu séreignarsparnaðar sem sett var á árinu 2009. Hefur það ákvæði verið framlengt nokkrum sinnum en það rann út í árslok 2014 og í kjölfar þess hefur lífeyrisbyrði deildarinnar minkað til muna.

Á árinu 2016 greiddu alls 126 sjóðfélagar til séreignardeildar. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 72. Í árslok eiga 4.765 sjóðfélagar réttindi í séreignardeild.

Ávöxtun séreignardeildar

Nafnávöxtun séreignardeildar var 1% á árinu 2016 samanborið við 10,7% árið á undan. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun að teknu tilliti til kostnaðar var -1,2%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var jákvætt um 4,4% í lok árs 2016.

Hrein eign séreignardeildar til greiðslu lífeyris í árslok 2016 er 334,6 milljónir króna.

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna séreignardeildar er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Skipting verðbréfaeignar skal miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu hér að neðan. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Fjárfestingarstefna séreignardeildar

Fjárfestingarstefna séreignardeildar tekur mið af þeim takmörkunum sem lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 setja.

Samkvæmt eðli máls, geta réttthafar óskað eftir flutningi innistæðna sinna til annarra vörsluaðila. Því er brýnt að velja auðseljanlegar fjárfestingar til að mæta slíkum óskum. Fjárfestingarheimildir séreignardeildar eru því þrengri en samtryggingardeildar. Stefnt skal að fjárfestingum í skráðum auðseljanlegum eignum. Þó er heimilt að eiga óskráðar eignir ef þær eru inni í sjóðum sem eru sem slíkir auðseljanlegir.

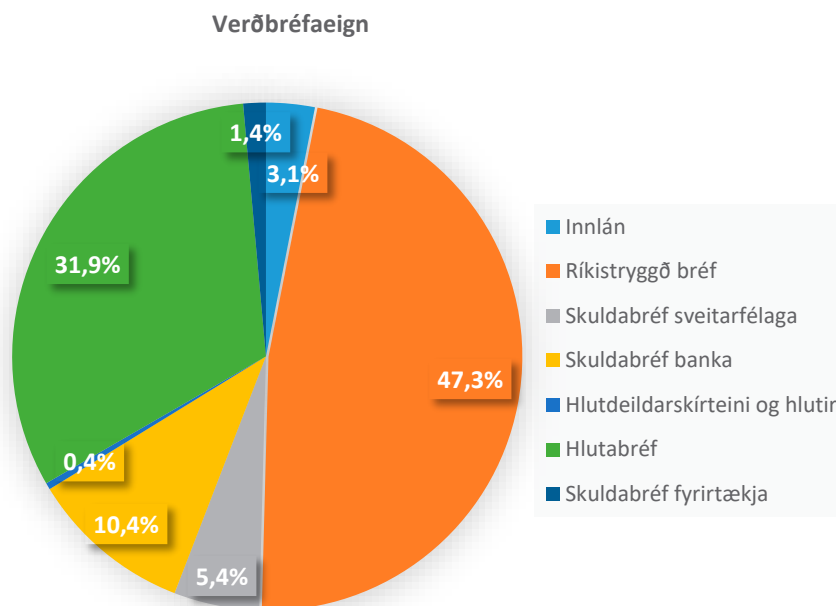
Festa - Séreignardeild	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	40%	20-80%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	7%	0-20%
Skuldabréf og víxlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	9%	0-20%
Önnur verðbréf	6%	0-20%
Erlend skuldabréf	0%	0-10%
Innlán	1%	0-30%
Samtals skuldabréf	63%	50-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	25%	0-35%
- þ.a. innlend hlutabréf	12%	0-20%
Samtals hlutabréf	37%	0-55%
Samtals	100%	

Séreignardeild sjóðsins er tiltölulega lítil. Því var ákveðið að fækka sparnaðarleiðum úr tveimur í eina fyrir nokkrum árum í hagræðingarskyni.

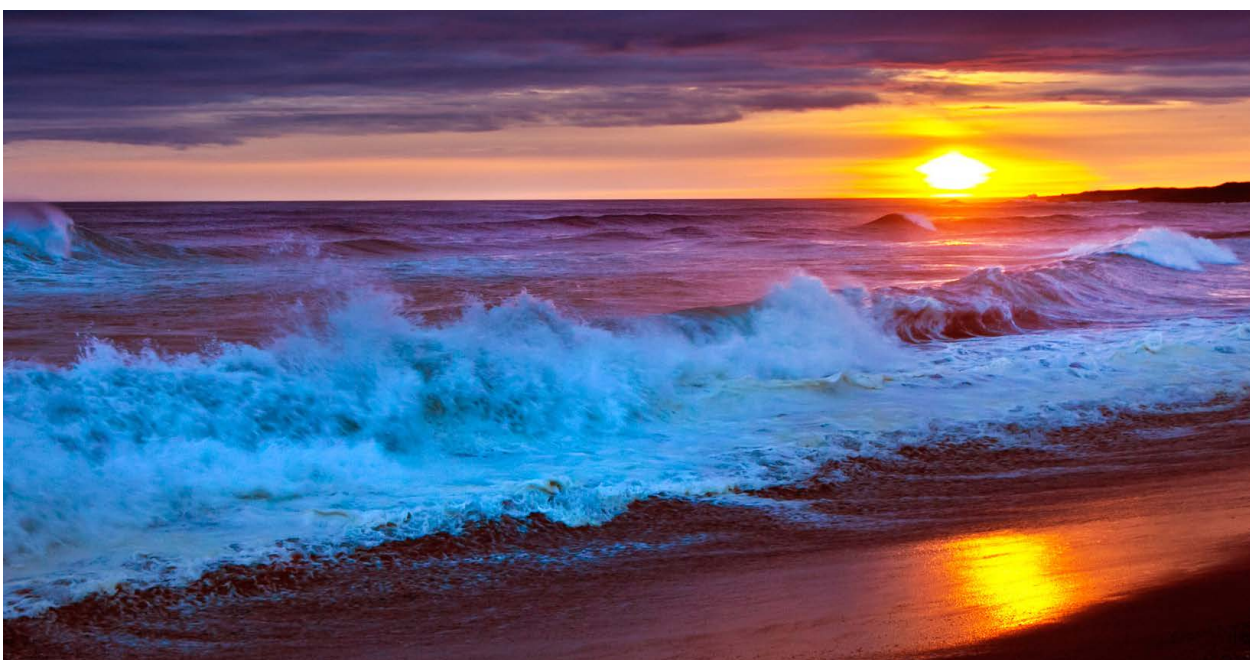
Aldurssamsetning sjóðfélaga séreignardeildar er tiltölulega hagstæð, meðalaldur sjóðfélaga er rúmlega 45 ár, og því er gert ráð fyrir jákvæðu greiðsluflæði til lengri tíma lítið. Þetta er þó háð mikilli óvissu við núverandi aðstæður. Samanber ofangreind sérlög um snemmbúna útgreiðslu, auk nýrra ákvæða um nýtingu iðgjalda í séreignasparnað til niðurgreiðslu húsnæðisskulda, gætu haft veruleg áhrif á þær forsendur. Því er brýnt að leggja áherslu á seljanleika eigna.

Verðbréfaeign séreignardeildar

Af verðbréfaeign séreignardeildar í lok ársins veða ríkistryggð skuldabréf hvað þyngst í eignasafninu eða um 47%. Því næst koma hlutabréf sem veða tæp 32% af eignum. Erlend hlutabréf veða hvað þyngst í hlutabréfaeign sjóðsins eða sem nemur rúmum 18% af eignum.

Í skiptingu verðbréfa á flokka hefur verið horft til samsetningar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða. Erlendar eignir lækka á milli ára, eru 18% í árslok 2016 en voru 20% árið á undan. Í kjölfar afléttingu gjaldeyrishafta í mars 2017, mun sjóðurinn vinna að því að ná langtímamarkmiðum um hlutfall erlendra eigna í safni séreignardeildar.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu lífeyrissjóðs

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs (Festu) er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Markmið Festu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum sem hæstan lífeyri við starfslok, veita sjóðfélögum tryggingarvernd vegna tekjumissis í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öflugra upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Hlutverk Festu er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu og að teknu tilliti til áhættu.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda.

Stjórn sjóðsins er skipuð sex einstaklingum. Samtök atvinnulífsins skipa þrjá stjórnarmenn og þau ellefu stéttarfélög sem aðild eiga að sjóðnum kjósa þrjá stjórnarmenn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins. Stjórnin hefur sett sér starfsreglur. Þá hefur stjórnin sett reglur um hæfi lykilstarfsmanna, sett siða- og samskiptareglur, sett reglur um lánveitingar til sjóðfélaga og samþykkt hluthafastefnu. Þessar reglur eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins www.festa.is ásamt upplýsingum um stjórn.

Stjórnin hefur auk þessa samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfseminni. Má þar m.a. nefna verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, reglur um varnir gegn peningaþvætti og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar.

Stjórn Festu hefur samþykkt fjárfestingarstefnu og um form og efni hennar ásamt úttekt á ávöxtun fer eftir reglugerð útgefinni af fjármálaráðuneytinu nr. 916/2009. Í fjárfestingarstefnu eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum sjóðsins. Stefnan miðar að því að tryggja góða ávöxtun til lengri tíma en jafnframt að takmarka áhættu eftir því sem kostur er.

Þá hefur stjórnin samþykkt áhættustefnu, en áhættustýring hjá sjóðnum byggir á leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingardeilda lífeyrissjóða og leiðbeinandi

tilmælum FME nr. 2/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar. Þessar meginreglur innihalda helstu ferla áhættustýringar varðandi alla þætti í starfsemi sjóðsins.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla þær skyldur sem á yfirstjórn sjóðsins hvíla. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Það er eitt af verkefnum stjórnar að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og innleitt er virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins. Upplýsingar um endurskoðunarnefnd er að finna á heimasíðu sjóðsins.

Með lögum, samþykktum, reglum og leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins er markaður rammi sem lífeyrissjóðurinn starfar eftir. Til viðbótar eru settar skýrar innanhússreglur og verkferlar sem auðvelda störf starfsmanna, auka gagnsæi og bæta þjónustu við sjóðfélaga í hvívetna.

Samþykkt af stjórn Festu 25.09.2015

Hluthafastefna Festu lífeyrissjóðs

Almennt

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem leitast við að ná góðri ávöxtun á fjárfestingar sínar en jafnframt að vera ábyrgur hluthafi og stuðla að framþróun starfshátta á hlutabréfamarkaði. Hluthafastefna þessi varðar aðkomu Festu að fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir beint í.

Festa lífeyrissjóður gerir kröfu til þess að fyrirtæki, sem sjóðurinn fjárfestir í, sýni ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, gæti að jafnrétti kynjanna, umhverfinu og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Við mat á starfsháttum fyrirtækja horfir sjóðurinn m.a. til aðstæðna á markaði, laga og almennt viðurkenndra reglna og gilda. Hér að neðan er fjallað um helstu atriði sem Festa lítur til sem virkur fjárfestir á íslenskum markaði. Við mat á virkni sjóðsins sem fjárfestis er m.a. litið til eignarhlutdeildar, fjárhæða og samkeppnisumhverfis.

Stjórnarhættir fyrirtækja

Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtækin fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur (t.d. reglum OECD um stjórnarhætti) og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Horft verður til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja en frá 1. janúar 2005 ber útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.

Aðkoma að vali stjórnarmanna

Festa gerir kröfu um að stjórnarmenn í fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í sinni stjórnarstarfi sínu af heilindum og kostgæfni og í samræmi við góða stjórnarhætti. Stjórnarmenn eiga að vera sjálfstæðir í störfum sínum og ætíð hafa hagsmuni viðkomandi fyrirtækis að leiðarljósi.

Festa metur í hverju tilviki fyrir sig hvort sjóðurinn gerir tillögu um stjórnarmann fyrir hluthafafund þar sem kosning stjórnar fer fram. Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds leitast hann við að tilnefna hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annaðhvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila. Framkvæmdastjóri, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar Festu mynda valnefnd sem tilnefnir stjórnarmenn þegar það á við.

Hluthafafundir

Á hluthafafundum mun Festa greiða atkvæði í samræmi við hagsmuni lífeyrissjóðsins. Almennt munu tillögur á hluthafafundum vera studdar ef Festa telur ákvörðun vera til hagsbóta fyrir viðkomandi fyrirtæki. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í fyrirtækjum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hann getur jafnframt veitt öðrum umboð til að fara með atkvæði sjóðsins.

Starfskjör stjórnenda

Festa gerir kröfu um að starfskjarastefna uppfylli kröfur hlutafélagalaga og taki mið af viðurkenndum leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja eins og við á.

Festa telur að við ákvörðun um starfskjör stjórnenda eigi að gæta hófs og m.a. að líta til stærðar og umfangs fyrirtækisins, launadreifingar innan þess svo og þeirra starfskjara sem ætla má að bjódist almennt á þeim markaði sem fyrirtækið starfar á.

Samþykkt á fundi stjórnar Festu lífeyrissjóðs 30.4.2014

Samskipta- og siðareglur fyrir stjórn og starfsfólk Festu lífeyrissjóðs

Almenn atriði:

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanki Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirliggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunngildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð:

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga:

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annara. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir:

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Forðast ber hvers konar hagnunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn eða starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga:

Stjórn eða starfsfólki er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir:

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldagreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. M.a. næst það með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlægar, nákvæmar, sannar og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög:

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sæki kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosti í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skal gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útivistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþrótta- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir viðburðir vera almennt viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð:

Stjórn og starfsfólki er óheimilt er að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Ennfremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað:

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðar áminningu eða uppsögn.

Samþykkt á stjórnarfundi 24. júní 2009.

Ársreikningur 2016

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Festu lífeyrissjóð

Skýrsla um endurskoðun ársreiknings

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Festu lífeyrissjóð fyrir árið 2016. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2016, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir, aðrar skýringar og skýrslu stjórnar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2016, efnahag hans 31. desember 2016, breytingu á handbæru fé á árinu 2016 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2016, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Festu lífeyrissjóð í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

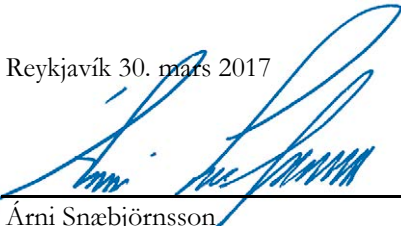
Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitung ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- * Við greinum og metum hættunna á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnu og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- * Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- * Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- * Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- * Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Reykjavík 30. mars 2017

Árni Snæbjörnsson

löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.

Borgartúni 30, 105 Reykjavík

Skýrsla stjórnar Festu lífeyrissjóðs

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Festa lífeyrissjóður starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn rekur skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ, en auk þess eru skrifstofur á Akranesi og á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa 12 starfsmenn í 11,1 stöðugildi.

Nýjar reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt nýjum reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem kemur nú til framkvæmda í fyrsta sinn við gerð ársreiknings fyrir árið 2016. Samanburðarfjárhæðum hefur verið breytt til samræmis. Heildaráhrif breytinganna eru að hrein eign sjóðsins m.v. árslok 2015 hækkar um 42,7 millj. kr. Áhrif á nafnávöxtun á árinu 2016 er 0,04% til lækkunar. Frekari upplýsingar um áhrif breytinganna er að finna í skýringum nr. 2.2. og nr. 2.3.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í tveimur deildum, samtryggingardeild og séreignardeild. Ávöxtun eigna þeirra er að fullu aðskilin. Á árinu greiddu til samtryggingardeildar sjóðsins samtals 17.864 sjóðfélagar hjá 2.314 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 12.285. Iðgjöld námu 6.887 millj. kr. sem er 20,8% hækkun frá fyrra ári. Í árslok eiga 88.739 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.208 millj. kr. á árinu 2016, sem er 7,6% hækkun frá fyrra ári.

Lífeyrisþegar voru 8.402, en þeim fjölgaði um 516 frá fyrra ári. Ellilífeyri fengu 5.003, örorkulífeyri 2.338, makalífeyri 619 og barnalífeyri 442. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris.

Til séreignardeildar greiddu á árinu 126 sjóðfélagar hjá 76 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í séreignardeild voru 72. Iðgjöld séreignardeildar námu 19,7 millj. kr., sem er um 15% lækkun frá fyrra ári, en þá voru iðgjöldin 23,2 millj. kr. Í árslok eiga 4.765 sjóðfélagar réttindi í séreignardeild.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 14,4 millj. kr., en það er 9,7% hækkun frá fyrra ári. Lífeyrisþegar voru alls 27. Ellilífeyri fengu 24, vegns andláts var ein greiðsla úr séreign og greiðsluþegar séreignar vegna örorku voru tveir. Jafnframt nýttu 25 sjóðfélagar séreignardeildar sér ákvæði laga um ráðstöfun séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 3.256 millj. kr samanborið við 10.261 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 238,7 millj. kr. samanborið við 212,9 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,21% sem er svipað hlutfall og árið áður. Fjöldi stöðugilda á árinu var 11,1 og nam heildarfjárhæð launa 107,1 millj. kr., launatengd gjöld voru 22 millj. kr. og gjaldfærð orlofsskuldbinding 0,9 millj. kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris nam 119.420 millj. kr. í árslok. Á árinu hækkaði hún um kr. 6.989 millj. kr. eða um 6,2%. Af fjárfestingum sjóðsins voru 18,4% í erlendum gjaldmiðlum og 81,6% í íslenskum krónum. Verðbréf með breytilegum tekjum voru 44,2% fjárfestinga, en verðbréf með föstum tekjum voru 55,8%. Sé horft til undirliggjandi eigna verðbréfasjóða, nema hlutabréf og framtaksfjárfestingar 38% eigna en skuldabréf og innlán nema 62%.

Ávöxtun

Sedlabanki Íslands lækkaði stýrivexti tvisvar á árinu 2016 og fóru vextir úr 5,75% í 5,25%, eftir að hafa hækkað árið áður. Ávöxtun óverðtryggðra skuldabréfa var á bilinu 8-14%, en lengri bréfin skiluðu bestri ávöxtun. Verðtryggð skuldabréf hækkuðu jafnframt nokkuð, um 4-5% og skiluðu lengri bréf heldur betri ávöxtun en þau styttri. Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var slök á árinu. Þannig lækkaði úrvalsvísitala hlutabréfa um 9%, en vísitala aðallista lækkaði um 6,7%. Á árinu var eitt nýtt félag skráð á aðallista Kauphallar og eitt á First North markaðinn.

Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var almennt séð góð, en heimsvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um rúmlega 7,5% mæld í dollar. Íslenska krónan styrktist um 15,7% gagnvart helstu myntum árið 2016. Hún styrktist um 12,8% gagnvart dollar. Nafnávöxtun heimsvísitölu mæld í krónum var neikvæð um 6,5%.

Nafnávöxtun samtryggingardeildar var jákvæð um 2,8% á árinu 2016. Verðbólga mældist 2,1% yfir árið og því var raunávöxtun 0,65% og hrein raunávöxtun að teknu tilliti til rekstrarkostnaðar 0,53%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 5,4%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 0,7%. Nafnávöxtun séreignardeildar var 1,0% og hrein raunávöxtun hennar neikvæð um 1,2%. Eignir séreignardeildar eru allar metnar á markaðsvirði. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar séreignardeildar síðustu 5 ár er jákvætt um 4,4%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 2,0%.

Tryggingafræðileg úttekt

Vígfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur hjá Talnakönnun hf. hefur gert tryggingafræðilega úttekt á fjárhagsstöðu samtryggingardeildar sjóðsins miðað við árslok 2016. Samkvæmt henni eru endurmetnar eignir 1.354 millj. kr. lægri en áunnin réttindi sjóðfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 5.310 millj. kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2016 nema því 2,2%.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins lítið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Markmið Festu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum sem hæstan lífeyri við starfslok, veita sjóðfélögum tryggingarvernd vegna tekjumissis í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2016 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu, sem felst í því að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins þar sem því verður við komið. Stjórnin leggur áherslu á að áhættustefnan sé virk í starfsemi sjóðsins og er hún árlega tekin til umræðu á vettvangi stjórnar og eftir atvikum til endurskoðunar í heild eða að hluta. Áhersla er lögð á góða yfirsýn stjórnar og stjórnenda yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að starfsmenn sjóðsins hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu og videigandi áhættuþætti við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Frekari upplýsingar um áhættustýringu sjóðsins er að finna í skýringu nr. 22 í ársreikningnum.

Upplýsingastarf

Sjóðurinn birtir í aðdraganda ársfundar auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og afkomu sjóðsins fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum hálfárslega, í mars og september, yfirlit yfir móttekin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrisréttindum. Með yfirlitinu í mars fylgdi jafnframt sjóðfélagabréf þar sem greint var frá starfsemi á liðnu ári. Með yfirliti í september, er greint frá samþykktarbreytingum á ársfundi ef einhverjar eru. Á ársfundi sjóðsins á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegru stöðu sjóðsins. Á vefsíðu sjóðsins má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn, starfsemi, eignasafn, iðgjald, lífeyrisrétt og lánareglur.

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Starfsemi sjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu 2016. Ytra starfsumhverfi sjóðsins einkenndist sem fyrr af gjaldeyrishöftum og takmörkuðum fjárfestingarkostum. Unnið var að losun gjaldeyrishafna með það að markmiði að takmarka neikvæð áhrif á íslenskt hagkerfi og í mars 2017 var gjaldeyrishöftum aflétt að mestu. Eftir sitja þó verulegar takmarkanir á beitingu gjaldeyrisvarna og er erlend verðbréfacign sjóðsins því óvarin gagnvart gengissveiflum íslensku krónunnar.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hafa ekki orðið atburðir sem gætu haft áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta hér með ársreikninginn með undirritun sinni.

Reykjavík, 30. mars 2017

Stjórn

Anna Halldórsdóttir

Anna Á. Halldórsdóttir
formaður

Garðar K. Vilhjálmsson

Garðar K. Vilhjálmsson
varaformaður

Halldóra S. Sveinsdóttir

Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
meðstjórnandi

Örvar Ólafsson

Örvar Ólafsson
meðstjórnandi

Ólafur S. Magnússon

Ólafur S. Magnússon
meðstjórnandi

Dagbjört Hannesdóttir

Dagbjört Hannesdóttir
meðstjórnandi

Framkvæmdastjóri

Gylfi Jónasson

Gylfi Jónasson

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016

	Skýr.	2016	2015
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga	3	2.229.585	1.870.128
Iðgjöld launagreiðenda	3	4.721.848	3.877.114
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	3	(44.773)	(22.626)
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	3	353.215	323.992
		<u>7.259.876</u>	<u>6.048.608</u>
Lífeyrir			
Lífeyrir	4	3.222.482	2.994.525
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(1.873)	(2.023)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		12.730	7.029
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		54.975	57.898
		<u>3.288.314</u>	<u>3.057.429</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5	(254.133)	6.475.642
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	3.563.871	3.767.707
Hreinar tekjur (gjöld) vegna afleiðusamninga		0	(15.651)
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		(91.525)	(4.882)
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		45.039	46.970
Ýmsar fjárfestingartekjur		10.379	1.050
Fjárfestingagjöld	6	(17.421)	(10.230)
		<u>3.256.210</u>	<u>10.260.606</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	238.670	212.941
		<u>238.670</u>	<u>212.941</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		6.989.101	13.038.843
Hrein eign frá fyrra ári		<u>112.431.364</u>	<u>99.392.521</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2016

Eignir	Skýr.	31.12.2016	31.12.2015
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	52.175.913	50.239.693
Skuldabréf	13,14,15	65.874.099	60.908.341
Aðrar fjárfestingar		0	25.323
		<u>118.050.012</u>	<u>111.173.358</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	16	1.030.791	915.784
Aðrar kröfur		22.367	27.713
		<u>1.053.158</u>	<u>943.497</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	36.310	38.292
Handbært fé		649.668	362.646
Eignir samtals		<u>119.789.148</u>	<u>112.517.793</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	18	22.378	47.709
Aðrar skuldir	18	346.304	38.721
		<u>368.683</u>	<u>86.429</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		119.085.847	112.105.447
Hrein eign séreignardeildar		334.618	325.917
		<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>
Skuldbindingar utan efnahags	20		
Aðrar skýringar	21-23		
Kennitölur	24		

Yfirlit um sjóðstreymi 2016

	2016	2015
Inngreiðslur		
Iðgjöld	7.156.619	6.062.029
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	56.161	67.825
	7.212.780	6.129.854
Útgreiðslur		
Lífeyrir	3.315.192	3.029.406
Rekstrarkostnaður	208.118	209.248
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	942	6.785
Aðrar útgreiðslur	20.972	9.548
	3.545.224	3.254.986
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	3.667.556	2.874.868
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.258.058	875.001
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(20.304.904)	(8.833.863)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	17.082.867	4.769.067
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	5.006.576	5.375.034
Keypt skuldabréf	(9.475.078)	(9.295.440)
Seld skuldabréf	3.123.188	4.524.759
Uppgjör afleiðusamninga	0	(466.217)
Innborgaðar tekjur vegna annarra fjárfestinga	729	1.050
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(2.506)	(1.182)
Keyptar aðrar fjárfestingar	0	(5.070)
Seldar aðrar fjárfestingar	34.973	0
Ráðstöfun alls	(3.276.098)	(3.056.862)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé.	391.458	(181.994)
Gengismunur af handbæru fé.	(104.436)	(24.734)
Handbært fé í upphafi árs	362.646	569.375
Handbært fé í árslok	649.668	362.646

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2016

Tryggingafræðileg staða	Skýr. 19	31.12.2016		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		119.085.847	0	119.085.847
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		3.070.865	0	3.070.865
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa		(1.024.119)	0	(1.024.119)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(291.096)	0	(291.096)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(1.782.266)	(3.447.950)	(5.230.216)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	116.220.620	116.220.620
Eignir samtals		119.059.230	112.772.670	231.831.900
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		95.448.693	88.981.557	184.430.250
Örorkulífeyrir		19.410.178	21.749.929	41.160.107
Makalífeyrir		5.390.458	4.411.248	9.801.705
Barnalífeyrir		163.692	1.586.116	1.749.808
Skuldbindingar samtals		120.413.021	116.728.849	237.141.870
Eignir umfram skuldbindingar		(1.353.791)	(3.956.179)	(5.309.970)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-1,1%	-3,4%	-2,2%
Í hlutfalli af skuldbindingum í árbyrjun		3,2%	-2,5%	0,5%

Tryggingafræðileg staða	31.12.2015		
	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir			
Hrein eign til greiðslu lífeyris	112.062.734	0	112.062.734
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	3.532.135	0	3.532.135
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa	(1.113.145)	0	(1.113.145)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(2.315.817)	0	(2.315.817)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar	(918.721)	(1.619.992)	(2.538.713)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	94.671.321	94.671.321
Eignir samtals	111.247.187	93.051.329	204.298.516
Skuldbindingar			
Ellilífeyrir	85.245.923	71.831.049	157.076.973
Örorkulífeyrir	17.303.889	18.384.924	35.688.814
Makalífeyrir	5.132.598	3.825.121	8.957.719
Barnalífeyrir	144.980	1.421.033	1.566.013
Skuldbindingar samtals	107.827.391	95.462.127	203.289.518
Eignir umfram skuldbindingar	3.419.796	(2.410.799)	1.008.997
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	3,2%	-2,5%	0,5%
Í hlutfalli af skuldbindingum í árbyrjun	-1,3%	-4,2%	-2,6%

Skýringar

1. Starfsemi Festu lífeyrissjóðs

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullt starfsleyfi. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Megin starfsemi sjóðsins felst í rekstri samtyggingasjóðs, en að auki rekur hann séreignardeild.

Lífeyrissjóðurinn veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til æviloka, örorku eða andláts skv. nánari ákvæðum laganna. Skylduaðild er að lífeyrissjóðnum og er kveðið á um iðgjald til sjóðsins í kjarasamningum aðila vinnumarkaðarins.

Séreignardeild Festu Lífeyrissjóðs tekur við viðbótariðgjöldum sjóðfélaga. Sjóðfélögum í samtryggingardeild lífeyrissjóðsins, ásamt öðrum sem þess óska, er frjálst að greiða viðbótariðgjöld í séreignardeild. Séreignardeildin býður upp á eina ávöxtunarleidd með vel dreifðu eignarsafni.

Aðildarfélög sjóðsins eru eftirfarandi: Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágr., Félag iðn- og tæknigreina, Verkalýðs- og sjómannafélag Sandgerðis, Verkalýðs og sjómannafélag Grindavíkur, Verslunarmannafélag Suðurnesja, Báran stéttarfélag, Efling stéttarfélag, Verkalýðsfélag Suðurlands, Verkalýðsfélag Akraness, Verkalýðsfélag Snæfellinga og Stéttarfélag Vesturlands.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum sem eru nokkuð breyttar frá árinu 2015 og koma í fyrsta sinn til framkvæmda við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins fyrir árið 2016.

2.2. Breytingar á reikningsskilaaðferðum

Uppataka á reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 leiðir til breytinga á mati og framsetningu ýmissa liða reikningsskilanna. Samanburðarfjárhæðum er jafnframt breytt. Finna má nánari upplýsingar um breytingarnar og áhrif þeirra í skýringu nr. 23.

2.3. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.4. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau. Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringar 11 og 12.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 19.

2.5. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært sem sérstakur liður undir iðgjöld. Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.6. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádrögnum öllum fjárfestingargjöldum. Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

b. Tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hluteildarskírteinum, að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

c. Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálaþyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 6 er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og framtakssjóðum.

2.7. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.8. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum. Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

2. Reikningsskilaaðferðir (framhald)

a. Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta. Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gan gvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 21. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsin gar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskrteini verðbréfa-, fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c. Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 13 er gerð nánari grein fyrir skiptinu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d. Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánunum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok. Í skýringu nr. 14 er gerð frekari grein fyrir niðurfærslu skuldabréfa og útlána.

e. Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi.

2.9. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.10. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádrægnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni um 6,7%, innréttingar, skrifstofuteki og tölvu- og hugbúnaður um 25%.

2.11. Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.12. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendi mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Notað er kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir.

3. Iðgjöld

	31.12.2016	31.12.2015
Iðgjöld samtryggingardeildar greinast þannig:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	6.928.594	5.723.297
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(41.676)	(21.880)
	<u>6.886.918</u>	<u>5.701.417</u>
Iðgjöld séreignardeildar greinast þannig:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	22.839	23.945
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(3.097)	(746)
	<u>19.743</u>	<u>23.199</u>
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði.....	353.215	323.992
Iðgjöld samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....	<u>7.259.876</u>	<u>6.048.608</u>

4. Lífeyrir

Lífeyrir samtryggingardeildar greinist þannig:

	Eftirlaun skv. samþ. sjóðsins	Umsjónarnefnd eftirlauna	Samtals 31.12.2016	Samtals 31.12.2015
Ellilífeyrir	1.991.008	465	1.991.473	1.815.659
Örorkulífeyrir	1.056.672	0	1.056.672	1.009.194
Makalífeyrir	118.559	1.408	119.966	116.284
Barnalífeyrir	39.940	0	39.940	40.228
	<u>3.206.179</u>	<u>1.873</u>	<u>3.208.051</u>	<u>2.981.364</u>

Lífeyrir séreignardeildar greinist þannig:

Greiðslur skv. ákvæði til bráðabirgða VIII við lög nr. 129/1997.....		0	3.920
Innágreiðslur iðgjalda inn á húsnæðislán.....		7.196	7.028
Ellilífeyrir eingreiðsla.....		6.825	1.732
Makalífeyrir.....		7	250
Örorkulífeyrir.....		402	230
		<u>14.431</u>	<u>13.160</u>
Lífeyrir samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....		<u>3.222.482</u>	<u>2.994.525</u>

5. Hreinar fjárfestingatekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2016	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2016	Hreinar tekjur samtals 2015
Marel hf.....	3.138.621	29.489	(100.434)	(70.945)	1.397.483
Skammtímasjóður Í.V.....	2.160.172	3.480	64.764	68.243	5.408
Hagar hf.....	1.968.993	67.682	352.890	420.572	228.501
Sjóður 7 - löng ríkisbréf	1.776.734	9.206	75.388	84.594	97.060
Sjóður 5 - innlend ríkisskuldabréf.....	1.707.094	13.881	111.417	125.298	236.447
Össur hf.	1.692.412	9.852	(350.260)	(340.408)	449.924
Icelandair Group hf.....	1.658.200	46.053	(843.195)	(797.142)	720.034
Jarðvarmi slhf.....	1.327.958	0	310.744	310.744	6.676
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	980.413	0	82.615	82.615	63.313
Eimskipafélag Íslands hf.....	947.184	18.961	243.026	261.986	934
Reitir fasteignafélag hf.....	921.374	13.823	96.640	110.462	212.627
Eik fasteignafélag hf.....	803.542	13.757	186.221	199.979	28.576
Aðrar og smærri eignir.....	13.526.201	871.270	180.778	1.052.048	2.531.879
	<u>32.608.897</u>	<u>1.097.452</u>	<u>410.595</u>	<u>1.508.047</u>	<u>5.978.862</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2016	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting/arður	Hreinar tekjur samtals 2016	Hreinar tekjur samtals 2015
BGF Global Dynamic Equity USD.....	3.062.085	(401.841)	215.310	(186.531)	(2.546)
Black Rock BIPF Global Enh.....	2.606.429	(427.499)	192.858	(234.641)	(7.146)
BGF Global Dynamic Equity EUR.....	2.503.237	(409.160)	146.733	(262.426)	(4.323)
Black Rock USD S&P 500 Index Fund.....	2.181.093	(138.973)	113.744	(25.229)	13.393
Morgan Stanley Concentrated Portfolio.....	1.736.831	(261.291)	(20.987)	(282.278)	191.233
Vanguard Global Stock Index.....	976.521	(5.631)	21.914	16.283	(78.378)
Aberdeen Global emerging markets.....	817.452	(81.449)	30.525	(50.924)	0
NWF Group Plc.....	585.977	(244.418)	(32.757)	(277.175)	55.960
Aðrar og smærri eignir.....	5.258.241	(822.774)	363.517	(459.257)	328.587
	<u>19.727.865</u>	<u>(2.793.035)</u>	<u>1.030.855</u>	<u>(1.762.179)</u>	<u>496.779</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum.....				<u>(254.133)</u>	<u>6.475.642</u>

Hreinar fjárfestingatekjur (framhald)

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurlíðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2016	Samtals 2015
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	1.605.724	(67.643)	0	1.538.081	1.656.427
Skuldabréf sveitarfélaga.....	789.997	0	99.124	889.120	634.488
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	196.040	0	0	196.040	79.714
Fasteignaveðtryggð skuldabréf.....	260.353	0	1.070	261.423	206.217
Önnur verðbréf.....	783.567	(239.312)	(50.275)	493.979	792.342
	<u>3.635.681</u>	<u>(306.956)</u>	<u>49.918</u>	<u>3.378.643</u>	<u>3.369.187</u>

	Gangvirðisbreyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2016	Samtals 2015
Skuldabréf færð á gangvirði:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	86.139	0	0	86.139	396.167
Skuldabréf sveitarfélaga.....	19.354	0	0	19.354	0
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	64.780	0	0	64.780	2.353
Önnur verðbréf.....	14.955	0	0	14.955	0
	<u>185.228</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>185.228</u>	<u>398.520</u>
Samtals tekjur af skuldabréfum.....	3.820.909	(306.956)	49.918	3.563.871	3.767.707

6. Fjárfestingargjöld

	31.12.2016	31.12.2015
Kaup og sölubóknanir.....	10.534	5.408
Vörslubóknanir.....	2.231	2.296
Gjöld vegna fullnustueigna.....	2.506	1.182
Önnur fjárfestingargjöld.....	2.151	1.344
Samtals fjárfestingargjöld.....	<u>17.421</u>	<u>10.230</u>

Áætluð umsýslubókun

Til viðbótar koma til umsýslubóknanir vegna verðbréfasjóða, fjárfestingasjóða og fagfjárfestingsjóða. Sá kostnaður er ekki greiddur beint af sjóðnum heldur kemur hann fram í gengismun viðkomandi sjóða. Á árinu 2016 námu slíkar umsýslubóknanir vegna verðbréfa- og fjárfestingasjóða 174,1 milljón kr., eða 0,80% af meðalstöðu undirliggjandi eigna í stýringu (21,7 m.a.kr.). Umsýslubóknanir vegna fagfjárfestingsjóða námu 186,6 milljónum kr., eða 1,76% af eignum í stýringu og árangurstengdar þóknar vegna sömu sjóða námu 58,6 milljónum kr., eða 0,55% af eignum í stýringu (10,6 m.a. kr.).

Skrifstofu og stjórnunarkostnaður

7. Laun og tengd gjöld greinast þannig:

	31.12.2016	31.12.2015
Laun	107.092	93.807
Launatengd gjöld	22.934	20.534
	<u>130.026</u>	<u>114.340</u>
Meðalfjöldi starfa	11,1	11,1

Skrifstofukostnaður greinist þannig:

	31.12.2016	31.12.2015
Aðkeypt þjónusta.....	82.444	72.143
Húsnæðiskostnaður.....	12.536	11.648
Annar rekstrarkostnaður.....	36.459	32.630
Afskriftir.....	2.925	2.946
Samtals.....	<u>134.364</u>	<u>119.366</u>
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.....	(25.719)	(20.766)
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður samtals.....	<u>238.670</u>	<u>212.941</u>

8. Heildarlaun og þóknarir til stjórnar og stjórnenda sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2016	31.12.2015
Gylfi Jónasson, framkvæmdastjóri 1).....	20.457	19.379
Baldur Snorrason, sjóðstjóri 1).....	13.612	3.170
Sigfús R. Eysteinnsson, skrifstofustjóri.....	12.036	10.623
Harpa Björg Sævarsdóttir, forstöðum. reikningshalds.....	7.271	0
Árni Hinrik Hjartarson, fyrrverandi forstöðum. reikningshalds.....	3.314	10.798
Anna Ágústa Halldórsdóttir, stjórnarformaður.....	1.835	808
Guðmundur S. Guðmundsson, fyrrverandi stjórnarformaður.....	779	2.041
Ólafur S. Magnússon, stjórnarmaður, endursk.nefnd.....	1.746	1.793
Garðar K. Vilhjálmsson, varaformaður.....	1.285	1.100
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir, stjórnarmaður.....	1.060	1.141
Dagbjört Hannesdóttir, stjórnarmaður, endursk.nefnd.....	1.379	1.460
Órvar Ólafsson, stjórnarmaður.....	1.170	0
Björg Bjarnadóttir, varastjórnarmaður.....	49	415
Einar Steinþórsson, varastjórnarmaður.....	412	0
Sandra Sigurjónsdóttir, varastjórnarmaður.....	36	0
Björk Þorsteinsdóttir, varastjórnarmaður.....	0	92
Anna Skúladóttir, formaður endurskoðunarnefndar.....	350	350
	66.791	53.170

1) Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 2.165. þúsund fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða og tveggja fjárfestingaráða, sem hann var tilnefndur í af hálfu lífeyrissjóðsins. Jafnframt fékk sjóðstjóri greiddar kr. 180 þúsund fyrir setu í einu fjárfestingaráði. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum.

9. Þóknarir til endurskoðanda og tryggingastærðfræðings sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2016	31.12.2015
Ytri endurskoðandi, endurskoðun ársreiknings, könnun árshlutauppgjörs.....	3.100	3.959
Ytri endurskoðandi, önnur þjónusta.....	279	84
Innri endurskoðandi, þóknun fyrir endurskoðun.....	3.784	2.468
Tryggingastærðfræðingur, tryggingafræðileg úttekt.....	1.513	1.346
Tryggingastærðfræðingur, önnur þjónusta.....	1.029	1.642
	9.705	9.499

Eignahlutir í félögum og sjóðum
10. Verðbréf með breytilegum tekjum greinast þannig:

	Skráð	Óskráð	Samtals
Eignarhlutar í innlendum félögum	15.358.676	6.638.834	21.997.509
Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum	2.766.092	0	2.766.092
Innlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	7.173.007	3.317.525	10.490.531
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	14.902.668	2.019.112	16.921.780
	40.200.443	11.975.470	52.175.913

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)
11. Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2016			31.12.2015		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráð félög:						
Marel hf.....	1,76%	1.230.834	3.138.621	1,62%	806.689	3.028.388
Hagar hf.....	3,11%	587.680	1.968.993	3,13%	436.975	1.642.258
Össur hf.....	0,98%	933.323	1.692.412	0,98%	664.883	1.921.038
Icelandair Group hf.....	1,44%	1.452.543	1.658.200	0,99%	609.586	1.757.875
Reitir fasteignafélag hf.....	1,33%	704.548	947.184	1,15%	514.099	726.726
Eimskip hf.....	1,47%	612.108	921.374	1,19%	533.809	561.581
Eik fasteignafélag hf.....	2,17%	591.813	803.542	0,83%	202.804	229.692
HB Grandi hf.....	1,52%	773.831	718.622	1,58%	797.650	1.183.517
Reginn fasteignafélag hf.....	1,64%	323.302	668.338	1,17%	137.459	328.460
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	2,25%	405.743	528.321	2,58%	470.197	521.114
Hampiðjan hf.....	3,08%	421.065	522.788	2,43%	219.105	334.104
Síminn hf.....	1,65%	456.659	496.801	2,23%	612.346	778.488
Skeljungur hf.....	2,67%	341.780	379.320	0,00%	0	0
Tryggingamiðstöðin hf.....	1,59%	182.387	317.237	1,84%	209.642	330.217
Fjarskipti hf.....	1,65%	198.973	229.359	0,92%	116.148	149.466
Icelandic Seafood Int.....	2,08%	145.800	134.190	0,00%	0	0
Vátryggingafélag Íslands hf.....	0,60%	116.910	125.811	1,36%	275.918	301.544
Nýherji hf.....	0,69%	50.709	63.616	0,00%	0	0
N1 hf.....	0,08%	10.633	25.402	2,13%	130.748	387.343
Sláturfélag Suðurlands svf.....	5,98%	33.502	18.546	5,98%	33.502	22.135
		<u>9.574.143</u>	<u>15.358.676</u>		<u>6.771.560</u>	<u>14.203.945</u>

	31.12.2016			31.12.2015		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Óskráð félög og stofnfé:						
Jarðvarmi slhf.....	7,13%	921.781	1.327.958	7,13%	921.781	1.017.214
FAST1 slhf.....	9,54%	637.184	801.094	9,54%	637.184	745.299
Framtakssjóður Íslands slhf.....	2,76%	242.688	702.576	2,76%	562.769	962.431
Horn II slhf.....	5,27%	356.835	581.285	9,39%	356.835	455.679
SF V slhf.....	3,29%	300.000	538.410	3,29%	300.000	350.190
Eyrir Invest hf.....	1,53%	400.000	489.846	1,53%	400.000	600.000
SF VI slhf.....	5,89%	370.000	327.968	7,60%	370.000	377.030
Foss slhf.....	19,46%	214.668	250.035	19,46%	214.668	235.244
Stoðir hf.....	0,92%	168.401	174.846	0,92%	168.401	208.123
MF1 slhf.....	8,01%	155.556	161.151	8,01%	29.630	29.630
FÍ Fasteignafélag slhf.....	8,23%	117.389	145.352	7,05%	90.730	86.089
Akur Fjárfestingarfélag slhf.....	6,90%	235.758	144.920	6,90%	220.233	180.217
CCP hf.....	0,44%	110.986	110.980	0,44%	110.986	110.980
Alda Credit Fund slhf.....	6,60%	100.000	107.400	6,60%	100.000	102.400
Önnur og smærri félög.....		1.350.510	775.013		1.922.592	2.241.416
		<u>5.681.756</u>	<u>6.638.834</u>		<u>6.405.810</u>	<u>7.701.941</u>
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....			<u>21.997.509</u>			<u>21.905.886</u>

11. Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2016			31.12.2015		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
NWF Group Plc.....	4,93%	712.540	585.977	4,93%	712.540	883.215
Bank Nordik P/F.....	1,38%	384.971	299.380	1,38%	384.971	313.374
NAXS AB.....	1,57%	90.428	143.905	1,57%	90.428	194.792
Morgan Stanley sérgreint safn.....	*	1.579.721	1.736.831	*	1.579.721	2.019.109
		<u>2.767.660</u>	<u>2.766.092</u>		<u>2.767.660</u>	<u>3.410.490</u>

* Á ekki við, því um er að ræða sérgreint hlutabréfasafn í eigu sjóðsins

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)
12. Hlutdeildarskírteini og sjóðir greinast þannig:

	31.12.2016			31.12.2015		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Hlutdeildarskírteini innlendra skuldabréfasjóða:						
Skammtímasjóður Í.V.....	12,62%	2.093.556	2.160.172	5,62%	752.330	755.133
Sjóður 7 - löng ríkisbréf	8,92%	582.138	1.776.734	4,62%	582.138	1.701.346
Sjóður 5 - innlend ríkisbréf	7,79%	777.223	1.707.094	14,26%	1.672.299	3.497.632
Gamma Credit Fund.....	8,56%	500.000	563.627	11,63%	500.000	526.830
Lausafjársgjóður Virðingar.....	7,49%	453.583	466.105	0,00%	0	0
Gamma Liquid Fund.....	3,80%	313.005	330.314	0,00%	0	0
Gamma Liquitidy Fund.....	0,00%	0	0	9,45%	305.129	311.718
Gamma Covered Bonds.....	0,00%	0	0	11,03%	300.000	302.550
Aðrir og smærri.....		249	161		730.452	4.801
		<u>4.719.754</u>	<u>7.004.205</u>		<u>4.842.349</u>	<u>7.100.009</u>
Hlutdeildarskírteini innlendra hlutabréfasjóða:						
Hlutabréfasjóður VÍB	0,00%	<u>0</u>	<u>0</u>	15,50%	<u>872.468</u>	<u>1.592.451</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir:						
Gamma Fixed Income Fund.....	14,02%	541.106	980.413	12,23%	541.106	897.798
SIA II.....	7,53%	519.423	745.061	7,53%	519.423	573.547
Gamma Novus.....	8,00%	200.000	379.400	8,00%	200.000	262.000
Almenna leigufélagið.....	2,95%	300.000	315.000	0,00%	0	0
Gamma EQ1.....	8,84%	104.200	229.626	12,52%	104.200	218.143
Veðskuldabréfasjóður LB slhf.....	8,02%	205.576	205.576	0,00%	0	0
Gamma Agros.....	5,74%	150.000	181.912	0,00%	0	0
Auður I slhf.....	3,13%	87.575	114.896	3,13%	87.575	107.850
Veðskuldabréfasjóður ÍV.....	6,96%	50.000	56.108	6,41%	50.000	51.618
Fagfjárfestastjóðurinn LEVEQ.....	5,74%	50.000	49.410	0,00%	0	0
Alpha hlutabréfasjóður.....	2,89%	25.275	26.995	0,00%	0	0
SÍA III slhf.....	9,34%	37.356	25.447	0,00%	0	0
SÍA I slhf.....	7,69%	6.807	7.673	7,69%	6.807	5.305
		<u>2.277.319</u>	<u>3.317.516</u>		<u>1.509.111</u>	<u>2.116.260</u>
Innlendir blandaðir sjóðir:						
Séreignarsjóður, sparnaðarleið II.....		72.487	168.810		138.556	162.005
		<u>72.487</u>	<u>168.810</u>		<u>138.556</u>	<u>162.005</u>
Innlendir sjóðir alls		<u>7.069.559</u>	<u>10.490.531</u>		<u>7.362.483</u>	<u>10.970.725</u>
Hlutdeildarskírteini erlendra hlutabréfasjóða:						
BGF Global Dynamic Eq. USD.....	4,37%	2.838.371	3.062.085	2,02%	1.867.579	2.272.209
Black Rock BIPF Global Enh.....	13,83%	1.842.364	2.606.429	10,38%	1.723.530	2.722.240
BGF Global Dynamic Eq. EUR.....	3,39%	1.976.090	2.503.237	2,44%	2.129.837	3.001.197
Black Rock USD S&P 500 IF.....	1,06%	2.192.957	2.181.093	0,29%	417.156	430.530
Vanguard Global Stock Index.....	0,09%	960.239	976.521	0,00%	0	0
Aberdeen Global EM.....	0,12%	959.646	817.452	0,08%	625.912	536.189
BSF System Eur Equity.....	19,41%	419.190	383.130	0,00%	0	0
Black Rock Developed World.....	0,03%	294.077	307.297	0,00%	0	0
Vanguard Global Enhanced.....	1,57%	320.274	282.042	1,69%	301.729	285.835
Skagen Kon Tiki.....	0,00%	0	0	0,05%	304.897	269.295
Katla Scandinavian Fund.....	17,25%	242.563	212.152	13,94%	193.419	193.270
Aðrir og smærri sjóðir.....		58.207	56.436		58.207	66.403
		<u>12.103.978</u>	<u>13.387.874</u>		<u>7.622.265</u>	<u>9.777.168</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)

	31.12.2016			31.12.2015		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Erlendir fagfjárfestisjóðir						
Crown Global Second. III	0,30%	277.721	343.901	0,41%	206.851	306.226
Crown Asia Pacific PE.....	1,18%	172.077	314.645	1,05%	205.296	410.470
Morgan Stanley Emergin PM.....	0,82%	177.962	309.325	0,81%	179.215	368.832
Morgan Stanley PMF VI.....	0,93%	290.040	265.568	0,30%	182.176	217.916
Crown European Buyout Opp.....	0,52%	228.138	249.223	0,63%	225.748	341.256
Crown Co-Investment Opp.....	0,85%	224.050	237.418	2,67%	137.904	156.715
Partner Group Global Value.....	0,90%	129.128	223.393	0,82%	162.413	334.694
Partners Group Direct Inv.....	0,20%	232.824	217.942	0,40%	238.076	252.274
Landsbanki Private Equity II.....	2,45%	83.398	157.883	3,27%	189.801	301.121
Crown Global Secondaries II.....	0,31%	79.282	155.637	0,18%	102.669	227.867
Morgan Stanley PMIF I.....	3,33%	120.655	135.114	0,00%	80.854	78.671
Morgan Stanley Private Equity.....	0,29%	13.464	131.236	0,93%	13.419	173.825
Morgan Stanley GDF.....	0,51%	8.036	129.888	0,52%	35.888	184.885
Partners Group US PE.....	1,35%	128.395	117.000	10,15%	177.425	172.807
Standard Life European PGF.....	0,18%	122.166	115.951	0,18%	122.166	129.966
Crown Asia Pacific III.....	1,08%	113.614	114.941	0,00%	79.419	91.107
Black Rock Privat Opp. Fund.....	1,19%	1.365	105.081	0,94%	25.689	177.388
Aðrir og smærri sjóðir.....		308.263	170.735		263.968	218.418
		<u>2.710.579</u>	<u>3.494.883</u>		<u>2.628.978</u>	<u>4.144.439</u>
Erlendir skuldabréfasjóðir:						
Morgan Stanley Liquidity Fund.....	óverulegt	<u>225.569</u>	<u>39.024</u>	óverulegt	<u>218.682</u>	<u>30.986</u>
		<u>225.569</u>	<u>39.024</u>		<u>218.682</u>	<u>30.986</u>
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....		<u>15.040.127</u>	<u>16.921.780</u>		<u>10.469.925</u>	<u>13.952.593</u>
Hlutdeildarskírteini og sjóðir alls		<u>22.109.686</u>	<u>27.412.312</u>		<u>17.832.409</u>	<u>24.923.318</u>

Kostnaðarverð í töflum hér að framan er skilgreint sem vegið meðalkaupverð þeirra nafnverðseininga félaga og sjóða sem eru í eigu sjóðsins í lok ársins.

13. Skuldabréf

Skuldabréf greinast þannig:

Skuldabréf metin á gangvirði:

	31.12.2016	31.12.2015
Ríkisvíslar og skuldabréf	2.166.791	2.755.609
Skuldabréf sveitarfélaga	628.327	17.628
Skuldabréf og víslar lánastofnana.....	1.395.369	112.851
Önnur verðbréf.....	<u>811.592</u>	<u>0</u>
	<u>5.002.078</u>	<u>2.886.088</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán:		
Ríkisvíslar og skuldabréf.....	26.445.701	26.521.440
Skuldabréf sveitarfélaga	13.129.712	13.225.790
Skuldabréf og víslar lánastofnana.....	3.763.660	2.795.207
Önnur verðbréf.....	<u>12.633.276</u>	<u>10.804.936</u>
	<u>55.972.350</u>	<u>53.347.371</u>
Útlán greinast þannig:		
Skuldabréf sjóðfélaga	1.186.156	1.298.050
Önnur útlán.....	<u>3.713.515</u>	<u>3.376.832</u>
	<u>4.899.671</u>	<u>4.674.882</u>
Verðbréf með föstum tekjum alls.....	<u>65.874.099</u>	<u>60.908.341</u>

Markaðsverð skuldabréfa sjóðsins í árslok 2016 er áætlað kr. 70.249 milljónir en bókfært verð þeirra er 65.874 milljónir króna, eða um 4.375 milljónum kr. lægra en áætlað markaðsverð.

14. Afskriftarreikningur verðbréfa með föstum tekjum

Sum skuldabréf eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftarreikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna er byggt á bestu fáanlegu upplýsingum í hverju tilviki. Niðurfærslan skiptist þannig að 239 m.kr. eru vegna skuldabréfa sveitarfélaga og 319 m.kr. vegna veðskuldabréfa. Niðurfærslan hefur verið dregin frá í fjárhæðum einstakra skuldabréfaflokka í skiptingu skuldabréfaeignar.

Afskriftarreikningur útlána greinist þannig:

	31.12.2016	31.12.2015
Niðurfærslureikningur í ársbyrjun	1.120.677	911.589
Varúðarfærsla endanlega afskrifuð.....	(513.510)	(37.231)
Hækkun (lækkun) niðurfærslu umfram endanlegar afskriftir.....	(49.285)	246.319
Niðurfærslureikningur í árslok.....	557.883	1.120.677

15. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Hlutabréf og sjóðir.....	44.477.792	21.301.031	65.778.823
Skuldabréf.....	46.901.570	469.948	47.371.518
Veðlán	4.899.671	0	4.899.671
	96.279.033	21.770.979	118.050.012

Hlutfallsleg skipting	81,6%	18,4%	100,0%
-----------------------------	-------	-------	--------

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:

	31.12.2016	31.12.2015
ISK.....	96.279.033	91.525.939
USD.....	11.654.710	9.393.922
EUR.....	8.990.799	8.796.504
GBP.....	682.185	883.215
Aðrir gjaldmiðlar.....	443.285	511.319
	118.050.012	111.110.900

16. Kröfur

Kröfur á launagreiðendur:

	31.12.2016	31.12.2015
Þekkt óinnheimt iðgjöld.....	972.132	854.509
Áætluð óinnheimt iðgjöld.....	58.659	61.275
	1.030.791	915.784

Aðrar kröfur

Aðrar kröfur.....	22.367	27.713
	22.367	27.713

17. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteignir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun.....	18.848	45.395	64.243
Afskrifað áður	(4.762)	(21.188)	(25.951)
Bókfært verð í ársbyrjun.....	14.085	24.207	38.292
Viðbót á tímabilinu.....	0	942	942
Afskrifað á tímabilinu.....	(339)	(2.585)	(2.925)
Bókfært verð í árslok.....	13.746	22.564	36.310

Afskriftarhlutföll

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Vátryggingamat eigna lífeyrissjóðsins í árslok greinist þannig:

	Fasteignamat	Vátryggingamat	Bókfært verð
Fasteignir.....	16.550	37.944	13.746
Innréttingar, áhöld og tæki		37.976	22.564
	16.550	75.920	36.310

Fjárhæðir í þúsundum króna

18. Viðskiptaskuldir

	31.12.2016	31.12.2015
Aðrar skuldir greinast þannig:		
Ógreitt vegna uppgjors verðbréfavíðskipta	297.485	0
Ógreitt til stéttarféлага vegna innheimtu félagsgjalda	44.028	32.566
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs vegna innheimtu framlags til starfsendurhæfingar	4.791	6.155
	<u>346.304</u>	<u>38.721</u>
Áfallinn kostnaður og fyrirfr. innh. tekjur greinast þannig:		
Launatengd gjöld	10.223	9.328
Aðrar skammtímaskuldir	12.156	38.380
	<u>22.378</u>	<u>47.709</u>

19. Lífeyrisskuldbindingar

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu lífeyrissjóðsins í árslok 2016, eru endurmetnar eignir 1.354 millj. kr. lægri en áunnin réttindi sjóðsfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 5.310 millj.kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2016 nema því 2,2%.

Eignir	31.12.2016	31.12.2015
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	231.831.900	204.299
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	204.299	177.872.794
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	<u>231.627.601</u>	<u>(177.668.495)</u>

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	237.141.870	203.290
Skuldbindingar í ársbyrjun	203.290	182.690.933
Hækkun skuldbindinga á árinu	<u>236.938.580</u>	<u>(182.487.644)</u>
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	<u>(5.310.979)</u>	<u>4.819.149</u>

Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

	31.12.2016	31.12.2015
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	107.827.391	99.292.590
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	6.309.466	5.684.968
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	6.928.594	5.723.297
Lækkun vegna greidds lífeyriss á árinu	(3.206.179)	(2.979.341)
Hækkun vegna nýrra lífslíknataflna	2.040.003	0
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	513.746	105.878
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>120.413.021</u>	<u>107.827.391</u>

Skv. 39 gr. Laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

20. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	31.12.2016	31.12.2015
Innlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	4.728.973	4.454.552
Erlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	4.817.268	3.398.365
	<u>9.546.241</u>	<u>7.852.917</u>

21. Fjármálagerningar

Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga

Fjárfestingar 2016	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	52.175.913	0	0	52.175.913	52.175.913
Skuldabréf.....	5.002.078	4.899.671	55.972.350	65.874.099	70.249.092
Aðrar fjárfestingar.....	0	0	0	0	0
Fjárfestingar samtals.....	57.177.991	4.899.671	55.972.350	118.050.012	122.425.005

Fjárfestingar 2015	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	50.239.693			50.239.693	50.239.693
Skuldabréf.....	2.886.088	4.674.882	53.347.371	60.908.341	65.561.256
Aðrar fjárfestingar.....	25.323			25.323	25.323
Fjárfestingar samtals.....	53.151.104	4.674.882	53.347.371	111.173.358	115.826.272

Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2016.....	43.726.598	195.403	13.255.990	57.177.991

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2015.....	39.158.341	165.884	13.826.880	53.151.104

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kaupþilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Við mat á fjárfestingum sem falla undir stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraráðilum fjárfestinga- og fagfjárfestastjóða, söluréttur eða verðmat félagsins byggt á afkomu eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á tímabilinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2016	13.826.880
Keypt á árinu	2.272.463
Selt á árinu og arðgreiðslur	(2.955.163)
Matsbreyting	111.811
Staða 31.12.2016	13.255.990

22. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra umsjón með framkvæmd stefunnar.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfseminni. Stefnan tekur m.a. mið af leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu lífeyrissjóða, reynslu af áhættustýringu og eðli og umfangi reksturs sjóðsins.

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með tilgreindir sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni áhættuskrá með yfirliti yfir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu í leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins, sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmi eða lengri tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta og rekstraráhætta.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu og g) áhættu vegna eignar utan efnahagsreiknings.

Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeysis:

	31.12.2016 100 punkta lækkun	31.12.2016 100 punkta hækkun	31.12.2015 100 punkta lækkun	31.12.2015 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	489.192	(445.492)	55.990	(53.954)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	1.998	(1.927)	102.133	(95.832)
Samtals gangvirðisbreyting.....	491.190	(447.419)	158.123	(149.786)
Hrein eign til greiðslu lífeysis.....	119.085.847	119.085.847	112.105.447	112.105.447
Breytinga á hreinni eign.....	491.190	(447.419)	158.123	(149.786)
Hrein eign til greiðslu lífeysis eftir breytt gangvirði.....	119.577.037	118.638.428	112.263.570	111.955.661

Í töflunni hér á eftir er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Tryggingafræðileg staða þann 31.12.16 er -2,2% en var 0,5% þann 31.12.2015.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2016 100 punkta lækkun	31.12.2016 100 punkta hækkun	31.12.2015 100 punkta lækkun	31.12.2015 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,21%	-0,19%	0,03%	-0,03%
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,00%	0,00%	0,05%	-0,05%
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu.....	0,21%	-0,19%	0,08%	-0,08%
Tryggingafræðileg staða.....	-2,20%	-2,20%	0,50%	0,50%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	0,21%	-0,19%	0,08%	-0,08%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-1,99%	-2,39%	0,58%	0,42%

Uppgreiðsluáhætta

Hluti af skuldabréfacign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Það felur í sér uppgreiðsluáhattu sem felst í því að skuldabréf verði mögulega greidd upp fyrir lokagjaldþaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er sú hætta að gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum lækki. Hætta er á lækkun gangvirðis eignarhluta í félögum og sjóðum. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flökt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta markaðsáhattu.

Stór hluti eigna sjóðsins er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingu sjóðsins. Fjárfestingar sjóðsins í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum sjóðsins einnig í óskráðum eignum.

	Fjárhæð 31.12.2016	Fjárhæð 31.12.2015	Hlutfall af eignum 31.12.2016	Hlutfall af eignum 31.12.2015
Innlend og erlend hlutabréf og sjóðir:				
Innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóðir á gangvirði.....	32.488.041	32.876.611	27,5%	29,6%
Erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóðir á gangvirði.....	19.687.872	17.363.082	16,7%	15,6%
Samtals.....	52.175.913	50.239.693	44,2%	45,2%

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gangstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætningar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(1.624.402)	(3.248.804)	(1.643.831)	(3.287.661)
Áhrif á erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(984.394)	(1.968.787)	(868.154)	(1.736.308)
Samtals gangvirðisbreyting.....	(2.608.796)	(5.217.591)	(2.511.985)	(5.023.969)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	119.085.847	119.085.847	112.105.447	112.105.447
Breyting á hreinni eign.....	(2.608.796)	(5.217.591)	(2.511.985)	(5.023.969)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	116.477.052	113.868.256	109.593.463	107.081.478
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innl. hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,68%	-1,37%	-0,80%	-1,60%
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,42%	-0,83%	-0,42%	-0,84%
Samtals gangvirðisbreyting.....	-1,10%	-2,20%	-1,22%	-2,44%
Tryggingafræðileg staða.....	-2,20%	-2,20%	0,50%	0,50%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-1,10%	-2,20%	-1,22%	-2,44%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-3,30%	-4,40%	-0,72%	-1,94%

Gjaldmiðlaáætla

Gjaldmiðlaáætla sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Þessari áhættu er hægt að stýra með framvirkum samningum og valréttum en sökum skilyrða í tengslum við gjaldcyrishöft eru möguleikar á því takmarkaðir. Meirihluti eigna sjóðsins í árslok 2016 er í íslenskum krónum en um 18,4% er í erlendum fjáreignum, fjárfestingum og handbæru féi, sem svarar til 21,8 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka tillit til kaupgengis Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi 2016	Árslokagengi 2015	Meðalgengi 2016	Meðalgengi 2015	Ársflökt 2016
USD.....	112,55	129,28	120,39	131,53	8,7%
EUR.....	118,80	140,93	133,22	145,89	3,2%
GBP.....	138,57	191,59	163,41	201,09	12,1%
				Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Skipting eigna eftir myntum:			Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum
			31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016
USD.....		11.654.710	9.393.922	9,87%	8,45%
EUR.....		8.990.799	8.796.504	7,62%	7,91%
GBP.....		682.185	883.215	0,58%	0,79%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....		443.285	511.319	0,38%	0,46%
Samtals.....		21.770.979	19.584.961	18,44%	17,62%

Í töflunni hér fyrir neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gangvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendra mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi erlendum gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD.....	(582.736)	(1.165.471)	(469.696)	(939.392)
EUR.....	(449.540)	(899.080)	(439.825)	(879.650)
GBP.....	(34.109)	(68.218)	(44.161)	(88.322)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	(22.164)	(44.328)	(25.566)	(51.132)
Samtals.....	(1.088.549)	(2.177.098)	(979.248)	(1.958.496)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	119.085.847	119.085.847	112.105.447	112.105.447
Breyting á hreinni eign.....	(1.088.549)	(2.177.098)	(979.248)	(1.958.496)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	117.997.298	116.908.749	111.126.199	110.146.951

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á gangvirði:	5%	10%	5%	10%
USD.....	-0,25%	-0,49%	-0,23%	-0,46%
EUR.....	-0,19%	-0,38%	-0,21%	-0,43%
GBP.....	-0,01%	-0,03%	-0,02%	-0,04%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	-0,01%	-0,02%	-0,01%	-0,02%
Samtals.....	-0,46%	-0,92%	-0,47%	-0,95%
Tryggingafræðileg staða.....	-2,20%	-2,20%	0,50%	0,50%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-0,46%	-0,92%	-0,47%	-0,95%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-2,66%	-3,12%	0,03%	-0,45%

Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um slíkan áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Verðtryggðar eignir*				
Skulabréf með ábyrgð ríkisins.....	28.093.136	27.239.873	23,8%	24,5%
Skulabréf sveitarfélaga.....	13.452.159	12.921.051	11,4%	11,6%
Skulabréf og víxlar lánastofnana.....	5.069.435	2.736.631	4,3%	2,5%
Útlán til sjóðfélaga og annarra.....	1.899.671	4.234.963	1,6%	3,8%
Önnur skulabréf.....	11.709.323	9.572.800	9,9%	8,6%
Samtals.....	60.223.725	56.705.317	51,0%	51,0%

*Auk ofangreinds eru verðtryggðar eignir í verðbréfasjóðum. Verðtryggingarhlutfall sjóðsins í heild er 55,4% m.v. 31.12.2016.

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opnir og útstandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 20.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi ef gagnadili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta má skipta í útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta, afhendingaráhætta og uppgjörsáhætta.

Með greiningu á mótaðilaáhætta er leitast við að meta hættuna á því að gagnadilar fjármálagernings standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhætta fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldbréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaigildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útefenda. Vísað er í skýringu 14 varðandi sundurliðun og breytingar á varúðarfærslum og afskriftum á árinu.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Íslandsbanki hf og Landsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnina AA- hjá Standard & Poor's þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendri mynt og horfur stöðugar. Arion banki, Íslandsbanki og Landsbanki eru allir með lánshæfiseinkunn BBB frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma og horfur jákvæðar.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2016				
Skuldbréf með ábyrgð ríkissj., lánshæfismat S&P AA.....	28.612.492	29.277.049	24,2%	26,3%
Mótaðilar með lánshæfismat S&P, BBB.....	7.300.017	2.870.695	6,2%	2,6%
Aðrir mótaðilar með innlent lánshæfismat 1).....	12.432.199	11.947.781	10,5%	10,7%
Önnur skuldbréf.....	12.629.720	12.137.935	10,7%	10,9%
Útlán til sjóðfélaga og annarra.....	4.899.671	4.674.882	4,2%	4,2%
Samtals.....	65.874.099	60.908.341	55,8%	55%

1) Þessir mótaðilar hafa verið lánshæfismetnir af ALM Verðbréfum hf. á árunum 2015-2016. Lánshæfismat þeirra er á milli BBB- og A+.

Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hætta á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyri) að fullu. Lífeyrstryggingaráhætta má skipta í skerðingaráhætta, iðgjaldaáhætta, umhverfisáhætta, lýðfræðilega áhætta og réttindaflutningsáhætta. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhætta er m.a. horft á hlutfall lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Með því að framkvæma svokallaðar tölfræðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, samanber nánari ákvæði laga og samþykktu sjóðsins.

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hlöðsón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignalíða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

Niðurstöður álagsprófs:	Trygginga-	Trygginga-	Breyting	Breyting
	fræðileg staða	fræðileg staða	trygginga-	trygginga-
	31.12.2016	31.12.2015	fræðilegrar stöðu	fræðilegrar stöðu
			2016	2015
Núverandi staða.....	-2,2%	0,5%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%.....	-11,4%	-8,8%	-9,2%	-9,3%
Líftöflur hliðrast um 2 ár.....	-7,6%	-5,1%	-5,4%	-5,6%
Örorkulíkur auknar um 10%.....	-3,7%	-1,0%	-1,5%	-1,5%
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%.....	-2,3%	0,4%	-0,1%	-0,1%
Gengisvísitala lækkar um 10%.....	-3,2%	-0,5%	-1,0%	-1,0%
Veðskuldabréf lækka um 10%.....	-2,5%	0,2%	-0,3%	-0,3%
Markaðsskuldabréf lækka um 10%.....	-4,7%	-2,2%	-2,5%	-2,7%
Erlend hlutabréf lækka um 10%.....	-2,9%	-0,1%	-0,7%	-0,6%
Innlend hlutabréf lækka um 10%.....	-3,2%	-0,6%	-1,0%	-1,1%

Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjárahættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu. Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum:

	2016	2015
Innlán	0,5%	0,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	24,0%	26,0%
Innlend skráð hlutabréf	12,9%	12,6%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	24,3%	22,0%
Erlend skráð hlutabréf	2,3%	2,1%
Innlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	5,9%	7,7%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	11,2%	8,7%
Samtals	81,1%	79,6%

Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeildar*:

	2016	2015
Lífeyrir	3.273.884	3.044.269
Iðgjöld	7.240.133	6.025.408
Lífeyrisbyrði	45,2%	50,5%

*Lífeyrisbyrði séreignardeildar er sýnd í skýringu 24.

Pólitísk áhætta

Pólitísk áhætta er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemi eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfsemi. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjörsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri verkferla, starfsmanna, kerfa eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatekni, orðsporsáhættu, skjalaáhættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Skilvirkar leiðir til að takmarka rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit.

23. Áhrif upptöku á reglum FME nr. 335/2015 á ársreikning sjóðsins

Ársreikningur þessi eru fyrstu reikningsskil sjóðsins sem gerð eru í samræmi við reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við grundvöll og aðferðir sem lýst er í skýringu nr. 2. Í þessari skýringu er gerð grein fyrir áhrifum á ársreikninginn vegna upptöku á nýju reglunum á mat og framsetningu einstakra liða reikningsskilanna. Fyrri reikningsskil voru gerð í samræmi við eldri reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000. Þar sem um er að ræða heildstæða breytingu á reikningsskilaaðferðum er varðar flokkun, framsetningu og mat fjölmargra liða reikningsskilanna, eru helstu afturvirkta áhrif breytinga vegna fyrri tímabila sýnd hér að neðan.

Yfirlit um reikningsskil samkvæmt nýju reglunum er 1. janúar 2015. Lífeyrissjóðurinn gerir upphafsefnahagsreikning sinn miðað við þann dag. Reikningsskil þessi miðast við 31. desember 2016. Gildistökudagur nýju reglnanna er 1. janúar 2016.

Áhrif breytinganna snúa annars vegar að breytingu á mati ákveðinna fjármálagerna og hins vegar á breytingu á framsetningu ýmissa liða efnahagsreiknings og yfirlits um breytingu á hreinni eign. Kröfur um ítarlegri skýringar vegna áhættustýringar og stjórnháttá batast við. Framsetning sjóðstremis breytist verulega sem og að gerðar eru ítarlegri kröfur vegna skýringa.

Breyting á mati.

Samkvæmt fyrri reglum færði sjóðurinn öll verðbréf með föstum tekjum á afskrifuðu kostnaðarverði, þ.m.t. alla skuldabréfacign m.v. ávöxtunarkröfu við kaup. Meginreglan í nýjum reglum er að færa alla fjármálagerna á gangvirði. Þó er áfram heimilt að færa skuldabréf sem halda á til gjalddaga á afskrifuðu kostnaðarverði. Stjórnendur sjóðsins hafa ákveðið að flokka meginhluta skuldabréfa sinna í flokkinn haldið til gjalddaga. Það á þó ekki við um alla skuldabréfaflokka, því stjórn sjóðsins samþykkti í desember 2016 með skjalfestri stefnu, að flokka hluta ríkisskuldabréfa, íbúðabréfa, sértryggðra skuldabréfa fjármála fyrirtækja og annarra skuldabréfa á gangvirði. Matsbreyting sem leiðir af breytingu mats framangreindra skuldabréfaflokka úr afskrifuðu kostnaðarverði í gangvirði skýrir að hluta þá breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem sett er fram í eftirfarandi töflum. Jafnframt voru nokkur óskráð félög sem metin höfðu verið á upphaflegu kaupvirði, endurmetin á gangvirði og er matsbreytingin sem af því leiðir einnig sýnd í lok þessarar skýringar. Matsbreytingarnar hafa ekki áhrif á tryggingafræðilega stöðu.

Tryggingafræðileg staða.

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, er nú sett fram í fyrsta sinn sem aðalýfirlit. Í fyrri reikningsskilareglum voru upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu eingöngu settar fram í skýringum. Aðferðafræði við mat á tryggingafræðilegri stöðu er óbreytt m.v. fyrri reikningsskil. Breyting í framsetningu.

Fjölmargar breytingar eru gerðar á flokkun og framsetningu liða í efnahagsreikningi og yfirliti um breytingu á hreinni eign. Flokkun fjárfestinga í efnahagsreikningi er m.a. breytt og jafnframt framsetningu tekna af þeim. Innheimtuþóknunar vegna aðila sem standa að sjóðnum eru nú dregnar frá rekstrarkostnaði en voru áður undir liðnum aðrar tekjur. Breyting á framsetningu hefur engin áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris.

Afstemningar á milli reikningsskilaaðferða skv. reglum nr. 335/2015 og fyrri reikningsskilaaðferða

Eftirfarandi afstemningar sýna áhrifin af innleiðingu nýrra reglna um ársreikninga lífeyrissjóða.

Hrein eign til greiðslu lífeyris:	1.1.2015	31.12.2015
Hrein eign til greiðslu lífeyris samkvæmt fyrri reikningsskilum	98.954.416	112.388.651
Breytingar á reikningshaldslegu mati félaga og sjóða	276.609	(79.102)
Breytingar á reikningshaldslegu mati skuldabréfa	161.495	121.815
Hrein eign til greiðslu lífeyris sbr. reglur 335/2015	99.392.521	112.431.364
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris:		
Hrein eign samtryggingardeildar	98.669.209	112.062.734
Matsbreytingar samtryggingardeildar	438.105	42.713
Hrein eign séreignardeildar	285.207	325.917
Matsbreytingar séreignardeildar	0	0
Hrein eign til greiðslu lífeyris sbr. reglur 335/2015	99.392.521	112.431.364

24. Kennitölur

Samtryggingardeild

Fimm ára yfirlit	2016	2015	2014	2013	2012
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	-2,2%	0,5%	-2,6%	-3,8%	-7,0%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	-1,1%	3,1%	-1,3%	-3,0%	-8,1%
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	2,76%	10,51%	7,95%	9,53%	10,97%
Raunávöxtun.....	0,65%	8,35%	6,85%	5,67%	6,16%
Hrein raunávöxtun	0,53%	8,24%	6,73%	5,54%	6,03%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	5,38%	5,65%	4,42%	1,99%	-3,23%
Síðustu 10 ára.....	0,67%	1,68%	1,60%	1,70%	2,17%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	34,01%	33,89%	28,68%	27,30%	25,53%
Skráð skuldabréf.....	53,00%	50,62%	55,15%	58,90%	59,39%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	10,17%	11,39%	12,48%	10,46%	10,78%
Óskráð skuldabréf.....	2,82%	4,08%	3,68%	3,32%	4,25%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,01%	0,02%	0,02%	0,05%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	81,56%	82,37%	83,37%	84,40%	84,59%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	18,44%	17,63%	16,63%	15,60%	15,41%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	12.285	11.405	10.697	10.232	9.884
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	88.739	85.692	83.265	81.209	79.247
Fjöldi lífeyrisþega.....	6.744	6.323	5.895	5.494	5.120
Stöðugildi.....	11,1	11,1	10,3	10,9	10,9
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	62,08%	61,31%	60,11%	61,98%	61,93%
Örorkulífeyrir.....	32,94%	33,41%	34,03%	32,00%	31,50%
Makalífeyrir.....	3,74%	3,93%	4,22%	4,63%	5,15%
Barnalífeyrir.....	1,24%	1,36%	1,63%	1,39%	1,42%
Lífeyrisbyrði samtryggingardeildar.....	45,2%	50,5%	52,9%	53,4%	52,5%
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	7.259.876	6.175.383	5.521.845	5.002.988	4.726.327
Lífeyrir alls.....	3.288.314	3.121.511	2.943.027	2.683.057	2.490.111
Hreinar fjárfestingatekjur alls.....	3.256.210	10.879.342	7.592.410	8.183.517	8.564.821
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður alls.....	238.670	212.941	201.320	192.856	182.194
Hækkun á hreinni eign.....	6.989.101	13.715.810	9.961.587	10.300.550	10.596.452
Aðrar kennitölur					
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af iðgjöldum	3,3%	3,4%	3,6%	3,9%	3,9%
Hreinar fjárfestingatek. í % af meðalstöðu eigna	2,8%	10,3%	8,1%	9,7%	11,5%
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af meðalst. eigna	0,21%	0,20%	0,21%	0,23%	0,24%

Skilgreiningar:

Nafnávöxtun

Ávöxtun á meðaltali hreinnar eignar í upphafi og lok ársins.

Raunávöxtun

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs.

Hrein raunávöxtun

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu.

Séreignardeild

	2016	2015	2014	2013	2012
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	1,01%	10,65%	5,77%	9,72%	9,58%
Raunávöxtun	-1,06%	8,49%	4,69%	5,85%	4,84%
Hrein raunávöxtun	-1,16%	8,39%	4,58%	5,73%	4,72%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	4,40%	5,18%	5,20%	5,06%	0,64%
Síðustu 10 ára.....	2,00%	3,00%	2,83%	2,90%	3,13%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	51,21%	50,14%	47,00%	48,00%	48,07%
Skráð skuldabréf	48,79%	49,86%	53,00%	52,00%	50,26%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,67%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	81,90%	80,04%	77,27%	79,41%	79,48%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	18,10%	19,96%	22,73%	20,59%	20,52%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	72	85	120	125	161
Fjöldi lífeyrisþega	3	3	12	12	10
Lífeyrisþyrði séreignardeildar	73,1%	56,7%	164,5%	87,5%	77,9%

Skilgreiningar:
Nafnávöxtun

Reiknað er daglegt gengi á eignir séreignardeildar. Ávöxtun hennar tekur því mið af breytingu á gengi á árinu.

Raunávöxtun

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs

Hrein raunávöxtun

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu

Deildaskiptur ársreikningur 2016

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016

	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Iðgjöld				
Iðgjöld sjóðfélaga	3	2.217.729	11.856	2.229.585
Iðgjöld launagreiðanda	3	4.710.865	10.983	4.721.848
Réttindaflutningar og endurgreiðslur	3	(41.676)	(3.097)	(44.773)
Sérstök aukaframlög	3	353.215	0	353.215
		<u>7.240.133</u>	<u>19.743</u>	<u>7.259.876</u>
Lífeyrir				
Lífeyrir	4	3.208.051	14.431	3.222.482
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(1.873)	0	(1.873)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		12.730	0	12.730
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		54.975	0	54.975
		<u>3.273.884</u>	<u>14.431</u>	<u>3.288.314</u>
Hreinar fjárfestingartekjur				
Hreinar tekjur af eignarhlutum	5	(258.574)	4.441	(254.133)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	3.563.871	0	3.563.871
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		(91.525)	0	(91.525)
Vaxtatekjur af iðgj. og öðrum kröfum		44.908	131	45.039
Ýmsar fjárfestingartekjur		10.379	0	10.379
Fjárfestingargjöld	6	(16.558)	(863)	(17.421)
		<u>3.252.501</u>	<u>3.709</u>	<u>3.256.210</u>
Rekstrarkostnaður				
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	238.351	319	238.670
		<u>238.351</u>	<u>319</u>	<u>238.670</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu		6.980.400	8.702	6.989.101
Hrein eign frá fyrra ári		<u>112.105.447</u>	<u>325.917</u>	<u>112.431.364</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>119.085.847</u>	<u>334.618</u>	<u>119.420.466</u>

Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2016

Eignir	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Fjárfestingar				
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	52.007.103	168.810	52.175.913
Skuldabréf	13,14,15	65.713.250	160.849	65.874.099
		<u>117.720.352</u>	<u>329.660</u>	<u>118.050.012</u>
Kröfur				
Kröfur á launagreiðendur	16	1.029.661	1.130	1.030.791
Aðrar kröfur		22.367	0	22.367
		<u>1.052.028</u>	<u>1.130</u>	<u>1.053.158</u>
Ýmsar eignir				
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	36.310	0	36.310
Handbært fé		645.839	3.829	649.668
		<u>682.149</u>	<u>3.829</u>	<u>685.978</u>
Eignir samtals		<u>119.454.530</u>	<u>334.618</u>	<u>119.789.148</u>
Skuldir				
Viðskiptaskuldir				
Áfallin kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	18	22.378	0	22.378
Aðrar skuldir	18	346.304	0	346.304
		<u>368.683</u>	<u>0</u>	<u>368.683</u>
Skuldir		<u>368.683</u>	<u>0</u>	<u>368.683</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>119.085.847</u>	<u>334.618</u>	<u>119.420.466</u>

Deildaskipt yfirlit um sjóðstreymi 2016

	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Inngreiðslur			
Iðgjöld	7.133.689	22.930	7.156.619
Vaxtatekjur	56.161	0	56.161
Inngreiðslur	7.189.850	22.930	7.212.780
Útgreiðslur			
Lífeyrir	3.297.360	17.831	3.315.192
Rekstrarkostnaður	207.798	319	208.118
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	942	0	942
Aðrar útgreiðslur	20.972	0	20.972
Útgreiðslur	3.527.073	18.151	3.545.224
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	3.662.776	4.780	3.667.556
Fjárfestingarhreyfingar			
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	1.258.058	0	1.258.058
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(20.301.904)	(3.000)	(20.304.904)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	17.082.867	0	17.082.867
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	5.006.576	0	5.006.576
Keypt skuldabréf	(9.475.078)	0	(9.475.078)
Seld skuldabréf	3.123.188	0	3.123.188
Innborgarðar tekjur vegna annarra fjárfestinga	729	0	729
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(2.506)	0	(2.506)
Seldar aðrar fjárfestingar	34.973	0	34.973
Ráðstöfun alls	(3.273.098)	(3.000)	(3.276.098)
Hækkun (lækkun) á sjóði og handbæru fé	389.679	1.780	391.458
Gengismunur af handbæru fé	(104.436)	0	(104.436)
Handbært fé í upphafi árs	360.597	2.050	362.646
Handbært fé í árslok	645.839	3.829	649.668

Annual Report 2016

Independent Auditor's Report

To the Board of Directors and Members of Festa Pension Fund

Independent Auditor's Report

Opinion

We have audited the accompanying financial statements of Festa Pension Fund, which comprise the directors report, statement of financial position at 31. December 2016, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flows and statement of actuarial position and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of the financial and actuarial position of Festa Pension Fund as at 31. December 2016, and of its financial performance and cash flows for the year then ended in accordance with Icelandic law and regulation on the Financial Statements of Pension Funds.

Basis for the opinion

We conducted our audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Pension Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of the Managing Director and Board of Directors for the Financial Statements

The Managing Director and Board of Directors (management) is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with Icelandic law and regulation on the Financial Statements of Pension Funds and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Pension Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Board of Directors are responsible for overseeing the Funds financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

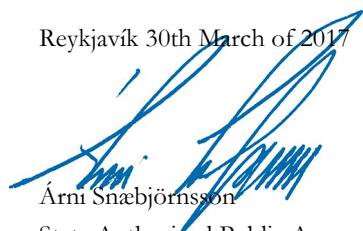
Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with Icelandic law and regulation on the Financial Statements of Pension Funds will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs), we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- * Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- * Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.
- * Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- * Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- * Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Reykjavík 30th March of 2017

Árni Snæbjörnsson

State Authorized Public Accountant, Ernst & Young ehf., Borgartúni 30, 105 Reykjavík

Ernst & Young ehf., Borgartúni 30, 105 Reykjavík

Report of the Board of Directors and Managing Director

Fund's purpose

Festa Pension Fund operates according to law no. 129/1997 regarding mandatory pension coverage. The Pension Fund operates offices in three locations. The main office is in Reykjanesbær and additional offices are in Akranes and Selfoss. The fund employs 12 staff members, filling 11,1 full time positions.

New rules on annual financial statements

The Pension Fund's annual financial statements have been prepared in accordance with new rules issued by the Financial Supervisory Authority No. 335/2015, regarding the Annual Financial Statements of Pension Funds, which are now implemented for the first time in preparing the 2016 annual financial statements. Figures from previous year have been adjusted to ensure comparability. The overall impact of the changes is to increase the Fund's net assets as of year-end 2015 by ISK 42,7 million. The impact on nominal return in 2016 is a decrease of 0.04%.

Number of fund members, employers and premiums received

The Fund has two divisions, a mutual pension fund and a private pension fund. During the year 2016, a total of 2,314 employers paid contributions to the mutual scheme on behalf of 17,864 participants. Active participants, i.e. those contributing every month of the year were 12,285. Contribution income amounted to ISK 6,887 million, representing a 20.8% increase on the previous year. Fund participants at year end were 88,739.

Number of pensioners and pension payments

Benefit payments during the year amounted to ISK 3,208 million for the mutual scheme, representing a 7.6% increase on the previous year. Beneficiaries were 8,402, of which 5,003 received retirement benefits, 2,338 received disability benefits and 1,061 received survivors benefits (including surviving spouse and children). Some participants receive more than one type of benefit payments.

A total of 76 employers paid contributions to the private scheme on behalf of 126 participants in 2016. Contributions income amounted to ISK 19,7 million, representing a 15% decrease year-on-year. Fund participants at year end are 4,765.

Net investment income

Net investment income was ISK 3,256 million, compared with ISK 10,261 million the previous year. Operating expenses were ISK 238,7 million in 2016 compared to ISK 212,9 million the year before. Operating expenses as percentage of average asset position was 0.21%, similar to the year before. Staff position numbered 11.1. Salaries totalled ISK 107,1 million and salary-related expenses ISK 22,9 million.

Net assets for pension payments

Net assets for pension payments for the pension fund was ISK 119,420 million, compared with ISK 112,431 million at the end of 2015. Representing an increase of 6.2%. The Fund's investments were 81.6% in ISK and 18,4% in foreign currency. Holdings in companies and funds represented 44.2% of investments and bonds represented 55,8% of investments.

Return on investment

The Icelandic Central bank lowered interest rates two times during the year, from 5.75% to 5.25%, after having raised rates during 2015. Return on both indexed and non-indexed bonds was good, ranging from 4-14%, with the longer duration bonds in both categories outperforming the shorter bonds. The domestic equity market was down by 6.7%. One new listing emerged during the year.

Global equity finished the year up by 7.5%, as measured in USD. The Icelandic krona strengthened against the dollar by 12.8%, hence global equity was down by 6.5% in krona terms. The krona strengthened during the year, as measured against a trade weighted index, ending up by 15.7%.

The real rate of return for the mutual scheme was 0.5% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 5.4%. The real rate of return for the private scheme was -1.2% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 4.4%. All bonds in the private scheme are priced at market value at year end. Inflation for the year was 2.1%.

Actuarial assessment

An actuarial assessment was undertaken on the Fund's assets and liabilities as of year-end 2016. Assets compared with total liabilities are negative by 2,2%. The premise of the assessment is that the Fund's return on assets over the coming decades will be 3.5% above the rise in the Consumer Price Index. Further information can be found in the Fund's statement of actuarial position.

Statement on corporate governance and risk management

The Pension Fund emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the Fund. By applying good corporate governance the Fund intends to promote increased transparency in its operation. In developing its statement of good corporate governance, the Fund took note of generally accepted principles and guidance regarding good corporate governance policies.

Its statement on corporate governance provides Fund members, premiums payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the Pension Fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the Fund and ensure its sound operation.

The Board of Directors has adopted a risk policy for the Fund with the aim of increasing the security of its operations. This policy is based on statutory requirements, FME guidelines and the Fund's formulated policy. The risk policy is based on defining risk management, which involves setting up a surveillance system enabling the Fund to analyse, measure, monitor and manage the risk in its operation wherever possible. The Board of Directors emphasises making the risk policy an active part of the Fund's activities. It is discussed each year by the Board and, as appropriate, reviewed in part or in full. Emphasis is placed on ensuring that the Board and management have good insight into the Fund's principal risk factors and that the Fund's employees are knowledgeable of their role in the process of risk management and supervision and take an active part in it. It is important that the Board of Directors, management and other employees assess risk and relevant risk factors in taking decisions as appropriate in each instance.

Publicity

In the wake of the Annual General Meeting each year, the fund publishes a report in the press on its activities during the previous year. Every six months, in March and September each year, the Fund sends its members a statement of their premiums payments, together with a calculation of their accrued pension rights. The summary in March is also accompanied by a letter to Fund members, containing information on activities over the previous year. The summary in September will include information on changes to the Articles of Association at the Annual General Meeting if any. At the Annual General Meeting last year, the board of director's report, annual accounts, investment policy and actuarial valuation was presented. Information about the Fund and details of its activities, investments, asset allocation and liabilities, premiums, pension rights and loan rules can be found on its website.

Impact of uncertainty on external occupational setting

The Fund's operation was conventional during 2016. Its external occupational setting was bounded by foreign exchange restrictions and limited investments opportunities. Work is in progress on removal of capital controls aimed at minimising the negative impact on the Icelandic economy and in March 2017, currency controls have mostly been lifted. There still are limitations to foreign exchange dealings, the Fund cannot apply currency hedging, and thus the Fund's foreign securities holdings are exposed to fluctuations in the exchange rate of the Icelandic króna (ISK).

The Fund's future development and prospects

In coming years the Pension Fund's primary objective will continue to be to invest its assets within its statutory framework and following its investment strategy, with the objective of fulfilling its pension obligations and maximising members' entitlement.

Events after the conclusion of the financial statements

Since the end of the financial year and until the date of endorsement of the statements no events have occurred that have a significant impact on the Fund's actuarial position. In the estimation of the Fund's Board of Directors all the information necessary to obtain a clear picture of its position at year-end, performance during the year and financial development is provided in the annual financial statements.

The Board of Directors of Festa Pension Fund and its Managing Director hereby confirm the Financial Statements by means of their signatures.

Reykjavik, March 30th 2017

Board of Directors

Anna Halldórsdóttir
Chairman

Garðar K. Vilhjálmsson
Vice-Chairman

Dagbjört Hannesdóttir
Board member

Örvar Ólafsson
Board member

Ólafur S. Magnússon
Board member

Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
Board member

Managing Director

Gylfi Jónasson

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2016

	2016	2015
Premiums		
Members	2.229.585	1.870.128
Employers	4.721.848	3.877.114
Transfer of rights and repayments	(44.773)	(22.626)
Special supplementary contributions	353.215	323.992
	7.259.876	6.048.608
Pensions		
Total amount of pensions	3.222.482	2.994.525
Received from the Retirement Committee	(1.873)	(2.023)
Direct expenses from disability pensions	12.730	7.029
Contribution to Rehabilitation Fund	54.975	57.898
	3.288.314	3.057.429
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	(254.133)	6.475.642
Net income from bonds	3.563.871	3.767.707
Net income (loss) from derivative contracts	0	(15.651)
Interest income from bank deposits	(91.525)	(4.882)
Interest income from premiums and other claims	45.039	46.970
Other investment income	10.379	1.050
Investment expenses	(17.421)	(10.230)
	3.256.210	10.260.606
Operating expenses		
Office and management expenses	238.670	212.941
	238.670	212.941
Increase in net assets	6.989.101	13.038.843
Net assets from previous year-end	112.431.364	99.392.521
Net assets for pension payments at year-end	119.420.466	112.431.364

All amounts are in thousands of Icelandic krona

Balance sheet as of December 31, 2016

	31.12.2016	31.12.2015
Assets		
Investments		
Holdings in companies and funds	52.175.913	50.239.693
Bonds	65.874.099	60.908.341
Other investments	0	25.323
	<u>118.050.012</u>	<u>111.173.358</u>
Claims		
Claims on employers	1.030.791	915.784
Other claims	22.367	27.713
	<u>1.053.158</u>	<u>943.497</u>
Other assets		
Operational assets	36.310	38.292
Cash equivalents	649.668	362.646
Total assets	<u>119.789.148</u>	<u>112.517.793</u>
Liabilities		
Trade creditors		
Cost incurred and income collected in advance	22.378	47.709
Other liabilities	346.304	38.721
	<u>368.683</u>	<u>86.429</u>
Net assets for pension payment at year-end	<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>
Divison of net assets for pension payments		
Common pension fund	119.085.847	112.105.447
Private pension fund	334.618	325.917
	<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>

Statement of Cash Flows 2016

	2016	2015
Inflow		
Premiums	7.156.619	6.062.029
Received interest income on cash equivalents and claims	56.161	67.825
Other inflow	0	0
	<u>7.212.780</u>	<u>6.129.854</u>
Outflow		
Pensions	3.315.192	3.029.406
Operating expenses	208.118	209.248
Investment in operating assets	942	6.785
Other outflow	20.972	9.548
	<u>3.545.224</u>	<u>3.254.986</u>
New disposable resources for investments	<u>3.667.556</u>	<u>2.874.868</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	1.258.058	875.001
Investments in holdings in companies and funds	(20.304.904)	(8.833.863)
Sold holdings in companies and funds	17.082.867	4.769.067
Installments on bond principals and interest	5.006.576	5.375.034
Purchased bonds	(9.475.078)	(9.295.440)
Sold bonds	3.123.188	4.524.759
Settlement of derivative contracts	0	(466.217)
Received income on other investments	729	1.050
Paid cost on other investments	(2.506)	(1.182)
Purchased other investments	0	(5.070)
Sold other investments	34.973	0
Total appropriation	<u>(3.276.098)</u>	<u>(3.056.862)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	391.458	(181.994)
Exchange rate difference on cash equivalents	(104.436)	(24.734)
Cash equivalents at beginning of year	<u>362.646</u>	<u>569.375</u>
Cash equivalents at year-end	<u><u>649.668</u></u>	<u><u>362.646</u></u>

All amounts are in thousands of Icelandic krona

Statement of Actuarial Position

	31.12.2016		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	119.085.847	0	119.085.847
Diffr. in book value and net present value of bonds	3.070.865	0	3.070.865
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(1.024.119)	0	(1.024.119)
Net present value of future investment expenses	(291.096)	0	(291.096)
Net present value of future operating expenses	(1.782.266)	(3.447.950)	(5.230.216)
Net present value of future premiums	0	116.220.620	116.220.620
Total net assets	119.059.230	112.772.670	231.831.900
Liabilities			
Retirement benefits	95.448.693	88.981.557	184.430.250
Disability benefits	19.410.178	21.749.929	41.160.107
Spouse's benefits	5.390.458	4.411.248	9.801.705
Children's allowance	163.692	1.586.116	1.749.808
Total liabilities	120.413.021	116.728.849	237.141.870
Net assets in excess of liabilities	(1.353.791)	(3.956.179)	(5.309.970)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	-1,1%	-3,4%	-2,2%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	3,2%	-2,5%	0,5%
	31.12.2015		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	112.062.734	0	112.062.734
Diffr. in book value and net present value of bonds	3.532.135	0	3.532.135
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(1.113.145)	0	(1.113.145)
Net present value of future investment expenses	(2.315.817)	0	(2.315.817)
Net present value of future operating expenses	(918.721)	(1.619.992)	(2.538.713)
Net present value of future premiums	0	94.671.321	94.671.321
Total net assets	111.247.187	93.051.329	204.298.516
Liabilities			
Retirement benefits	85.245.923	71.831.049	157.076.973
Disability benefits	17.303.889	18.384.924	35.688.814
Spouse's benefits	5.132.598	3.825.121	8.957.719
Children's allowance	144.980	1.421.033	1.566.013
Total liabilities	107.827.391	95.462.127	203.289.518
Net assets in excess of liabilities	3.419.796	(2.410.799)	1.008.997
Ratio of net assets to liabilities at year-end	3,2%	-2,5%	0,5%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	-1,3%	-4,2%	-2,6%

All amounts are in thousands of Icelandic krona

 FESTA LÍFEYRISSJÓÐUR

Krossmói 4a
260 Reykjanesbæ
Sími: 420 2100
Fax: 420 2101

Austurvegi 56
800 Selfossi
Sími: 420 2100
Fax: 482 2945

Kirkjubraut 40
300 Akranesi
Sími: 420 2100
Fax: 431 2841

festa@festa.is
www.festa.is
Kt.: 571171-0239